

19. Резюмета на научните трудове

на д-р Илиян Радев Костов, д.в.м., във връзка с конкурса за заемане на академична длъжност доцент по безопасност на храните и ветеринарно законодателство в област на висше образование 6. Аграрни науки и ветеринарна медицина, професионално направление 6.4. Ветеринарна медицина към катедра „Клинични науки“ на факултет „Ветеринарна медицина“, обнародван в Д.В. бр. 66 от 12.08.2025г.

1. Linking veterinary students' expertise on animal care with their diet type. Bulgarian Journal of Veterinary Medicine, 2019, vol. 22 (1), 180-184. ISBN: 1311-1477

Balieva, G., V. Kirov, I.Kostov.

Abstract

Human-animal relationship is usually described as an attachment between human and non-human animals in two dimensions: first, giving emotional and health benefits for people, and second, considering the consequences for animal welfare and quality of life too. This paper focuses on the first side of the human-animal bond with the aim to establish the link between the experience of veterinary medicine students with pet and farm animals breeding and their type of diet.

The study was carried out under the form of a sociological survey through anonymous written questionnaire with first to fifth year veterinary students from both the Bulgarian (n=131) and the English-language programme (n=78) at the two faculties of veterinary medicine in Bulgaria (respectively at Trakia University – Stara Zagora, and the University of Forestry – Sofia). The questions were related to: 1) personal experience with companion animals; 2) experience in livestock care for the purpose of production; 3) type of diet.

The methodology of the empirical sociological survey was used for the preparation of the survey (Orloev, H., 2000). All data obtained were statistically processed (Statistics for Windows, Release 4.5, Copyright StatSoft, Inc., 1993) and presented in diagrams (Excel, Windows 7).

The results show that more than the half of the respondents do not raise farm animals for food production, meanwhile 90% of the Bulgarian and 85% of the English-speaking respondents consume products of animal origin. Vegetarians appear to be 7,63 % of the Bulgarian and 6,41% of the English-speaking students, compared to the vegan diet followers, respectively 2,29% (in the Bulgarian programme) and 5,13% of the respondents (English-language programme).

As a conclusion could be stated that the study on the personal experience of veterinary students with animal breeding, care and services and its link with their lifestyle choices, in particularly diet type, showed that the level of interactions with productive animals (their breeding for personal consumption, providing veterinary services, family livestock breeding) is not high enough to influence significantly the traditional choice of animal- based diet in favour of the vegetarian or vegan type, as the majority of the respondents consume products of animal origin.

Regarding pet ownership as a factor building the emotional and psychological side of the human-animal bond, it appeared that veterinary students who actively take care for companion animals (at the present or previous period of their lives) perceive pets as sentient beings. These perceptions influence to some extent the respondents' attitudes towards animal

welfare and animal ethics as in the survey there are proportions of veterinary students, even small, who adhere to vegetarian or vegan diet.

Key words: animal care; diet type; food from animal origin; vegetarians; vegans.

Резюме

Взаимоотношенията човек и животно обикновено се описват като свързаност между човек и животните в две измерения: първо, даване на емоционални и здравословни ползи от общуването за хората и второ, значението за хуманното отношение към животните и качеството на живот. Тази работа се фокусира върху първата страна на връзката човек-животно с цел да се установи връзката между опита на студентите по ветеринарна медицина при отглеждане на домашни и селскостопански животни и техния тип хранене. Резултатите показват, че повече от половината от анкетираните не отглеждат селскостопански животни за производство на храни, междувременно 90% от българите и 85% от англоезичните анкетираните консумират продукти от животински произход. Изглежда, че вегетарианците са 7,63% от българите и 6,41% от англоговорящите студенти, в сравнение с последователите на веганската диета, съответно 2,29% (в българската програма) и 5,13% от анкетираните (програма на английски език).

Ключови думи: грижа за животните; тип диета; храни от животински произход; вегетарианци; вегани

2. Оценка на противоепизоотичния ефект от извършена ваксинация срещу заболяването Заразен нодуларен дерматит по говедата (ЗНД) през 2016г. Ветеринарна практика, 2017, № 2, 18-28. ISSN 2367-8240

Георгиев Г., И. Костов, Б. Ликов, Я. Иванов, С. Пеева, М. Василева

Резюме

Заразният нодуларен дерматит (ЗНД) е предимно векторнопредаваща се вирусна инфекция по говедата, чийто причинител е шарков вирус от рода *Capripoxvirus*, близък в антигенно отношение с шарковите вируси по овцете и козите, но различаващ се от тях. Освен чрез кръводмучещи насекоми, вирусът се предава и чрез пряк контакт, замърсени фуражи, вода и оборудване, въпреки че тяхната эпизоотична роля е по-малка. При около 5 до 45% от инфектираните говеда се наблюдава клинична картина, характеризираща се с висока температура, уголемяване на лимфните възли и образуване на възловидни, проминиращи кожни образувания с размер от 2 до 5 см. В диаметър (нодули).

Засегнатите държави понасят тежки икономически загуби, свързани с ограниченията за търговия с говеда и продукти от тях. Засега ваксинацията е единственият ефективен метод за превенция и контрол на това заболяване.

Настоящото проучване имаше за цел да проучи противоепизоотичния ефект от извършената ваксинация срещу ЗНД в България през 2016г. и поствакциналните инциденти и усложнения (спад в млеконадоя, появата на нодули и др.), от използваните по спешност два вида ваксини, което да позволи оценка на съотношението риск/полза при разрешените за употреба продукти.

От направеното проучването на база на анализиране на информацията общото заключение е, че и двете използвани ваксини - жива и атенуирана през 2016г. срещу ЗНД са били с известна остатъчна вирулентност. Ваксинирането с хомоложна ваксина срещу ЗНД от щам Нийтлинг осигурява имунитет срещу инфекцията от терения щам на вируса на ЗНД в рамките на 28-30 дни, като поносимостта към ваксината от животните е добра. Повечето случаи на поствакцинални реакции, които са настъпили във ваксинирани стопанства в България са се появили в рамките на 10-14 дни след ваксинирането. Те са с пренебрежително слаба клинична изява, със слабо влияние върху продуктивността на животните и без масова проява на поствакциналните инциденти и усложнения.

Ключови думи: заразен нодуларен дерматит, кръвосмучещи насекоми, протиепизоотичен ефект, поствакцинални инциденти

Abstract

Lumpy skin disease (LSD) is primarily a vector-borne bovine viral infection caused by a caprine virus of the genus *Capripoxvirus*, antigenically close to, but different from the sheep pox and goat pox viruses. Apart from the blood-sucking insects, the virus is also transmitted through direct contact, contaminated feed, water and equipment, although their epizootic role is smaller. In about 5 to 45% of infected cattle, a clinical picture is observed, characterized by a high fever, enlarged lymph nodes and the formation of nodular, protruding skin formations with a size of 2 to 5 cm in diameter (nodules).

The countries concerned suffer heavy economic losses due to restrictions on trade in bovine animals and their products. So far, the vaccination is the only effective method for preventing and controlling this disease.

The present study aimed to examine the anti-epizootic effect of the vaccination against LSD in Bulgaria in 2016 and the post-vaccine incidents and complications (decreased milk yield, nodules, etc.) from the two types of vaccines used in an emergency, so that to allow a risk / benefit assessment for the authorized products.

Having in mind the results from the study, based on the analysis of information, the general conclusion is that the both vaccines used - live and attenuated in 2016 against LSD were with some residual virulence. The vaccination with a homologous vaccine against LSD from the Netling strain provides immunity against infection from the field strain of the LSD virus within 28-30 days, and tolerability to the vaccine from animals is good. The most cases of the post-vaccination reactions have occurred in vaccinated farms in Bulgaria within 10-14 days after the vaccination. They have a negligibly weak clinical manifestation with a little impact on the animal productivity and no mass occurrence of the post-vaccine incidents and complications.

Key words: infectious nodular dermatitis, blood-sucking insects, anti-epizootic effect, post-vaccine incidents

3. Failure to take enough care for and to control vertebrates – an administrative violation or a crime. International Scientific Journal “Tradition and Modernity in Veterinary Medicine”, 2017, vol. 3, № 1(4): 83–90. ISSN 2534-9333

Kirov, S., V. Kirov, G. Nikolova, I. Kostov

Abstract

Owners and persons supervising animals are obliged to take adequate and enough care for them and to control their behaviour. This obligation is explicitly governed by the provisions of article 149, article 150 and article 177 of the Veterinary Medicine Act (VMA). Any failure to take due care, i.e. owners' omission, may result in damages both to animals and the other members of the society. The liability of the owners and the persons supervising the animals may be criminal in case the hypotheses of article 325c of the Criminal Code exist, or administrative – criminal in case with their omission, responsible individuals have violated only the requirements of the veterinary medical legislation.

This study highlights the need to differentiate cases where the responsible individuals' failure to take enough care for the animals is only an administrative violation, and cases where this is a crime, and what are the competent government authorities that impose sanctions to the violator. The judgment of this circumstance is crucial with view of the prohibition to sue a violator twice for the same, also used as a basis for the interpretation in Interpreting Decision No 3 enacted on 22.12.2015 under interpreting case No 3/2015 as per the inventory of the General Assembly of the Criminal Bar at the Supreme Court of Cassation.

Key words: vertebrate, medium level of bodily injury, severe bodily injury, administrative violation, crime

Резюме

Собствениците и лицата, които оглеждат животни, са задължени да се грижат за тях адекватно и достатъчно и да контролират поведението им. Това задължение изрично се урежда от разпоредбите на чл. 149, чл. 150 и чл. 177 от Закона за ветеринарномедицинската дейност ЗВД. Всяко неспазване на дължимата грижа, т.е. пропуски в задълженията на собствениците, може да доведе до вреди както за животните, така и за останалите членове на обществото. Отговорността на собствениците и лицата, които оглеждат животни, може да бъде наказателна, в случай че съществуват хипотезите на чл. 325в от Наказателния кодекс, или административно - наказателна в случай на тяхното пропускане, ако отговорните лица са нарушили само изискванията на ветеринарномедицинското законодателство.

Това проучване подчертава необходимостта да се разграничат случаите, когато неспособността на отговорните лица да полагат достатъчно грижи за животните е само административно нарушение и случаите, когато това е престъпление, както и какви компетентни държавни органи налагат санкции на нарушителя. Преценката по това обстоятелство е от съществено значение с оглед забраната да се съди нарушител два пъти за едно и също нещо. В тази връзка като основание за тълкуването е използвано Тълкувателно решение № 3, постановено на 22.12.2015 г. по тълкувателно дело № 3/2015 по описа на Общото събрание на наказателния състав при Върховния касационен съд.

Ключови думи: гръбначни животни, средно ниво на телесна повреда, тежка телесна повреда, административно нарушение, престъпление

4. Risk assessment of dog food processing. Knowledge International Journal, 2019, Vol.31.3, 697-702, Skopje. ISSN 2545-4439

Neshovska H., Kirov V., **Kostov I.**, Shindarska Z.

Abstract

The pet food production is one of the fastest growing industries in the feed industry. There are a number of prerequisites for this rapid growth, which is favored by improving the quality of the food offered rather than by increasing the number of pets.

In recent years, various types of dog food are available on the market - dry extruded, wet and raw ones. Their production technologies are different, as well as the degree of the risks in the individual production stages.

In the literature, there are many studies concerning the technologies of the production of compound feed for food producing animals, unlike the information available for the production of pet food. Research on the process and risk analysis in the production process has been inadequately explored in various pet food production technologies.

A comparative study that includes an analysis of three different types of dog foods processing – dry-extruded, wet and raw ones was conducted.

Our aim was to compare the technological stages of these three different types of dog foods processing and to analyze the Critical Control Points and risk factors throughout the production cycles.

The Critical Control Points at the production cycles in three types of dog food were analyzed. A risk assessment of the food production stages with a view to their safety by comparison of the shelf life of different types of dog food has been carried out using the principles of the Hazard Analysis and Critical Control Point (HACCP) system as adopted by the Codex Alimentarius.

The technological processes used in the production of different types of dog food have their own advantages and disadvantages. Critical Control Points (CCP) are identified in the first and second production technologies, the first one being in the heat treatment (cooking and drying), and the second is one in the sterilization stage. With the latest technology (raw food), CCP have not been analyzed, despite the presence of biological hazards, the appearance of which is prevented from Good Manufacture Practices (GMP) compliance. The Good Manufacture Practices also apply to other production processes under Regulation (EC) № 1069/2009 and the Bulgarian Feed Law, although CCP have been established at certain stages of production.

Future studies in this area should enrich the information related to the technological processes and the assessment of the risk analysis according to the modification of the normative requirements of the European and national legislation.

In conclusion it could be stressed that the technological processes used in the production of different types of dog food have their own advantages and disadvantages. Critical Control Points are identified in the first and second production technologies, the first one being in the heat treatment (cooking and drying), and the second is one in the sterilization stage. With the latest technology (raw food), CCP have not been analyzed, despite the presence of biological hazards, the appearance of which is prevented from GMP compliance. The Good Manufacturing Practices also apply to other production processes under Regulation (EC) № 1069/2009 and the feed law, although CCP have been established at certain stages of production. Future studies in this area will enrich the information related to the technological processes and the assessment of the risk analysis according to the modification of the normative requirements of the European and national legislation.

Key words: dog food, food processing, risk assessment

Резюме

Провели сме сравнително проучване, което включва анализ на три различни вида обработка на кучешки храни - сухи екструдирани, мокри и сурови.

Целта ни беше да сравним технологичните етапи на тези три вида обработка на храни за кучета и да анализираме критичните контролни точки и рисковите фактори през производствените цикли.

Анализирани са критичните контролни точки (ККТ) при производствените цикли при тези три вида храна за кучета. Проведена е оценка на риска на етапите на производство на храни с оглед на тяхната безопасност чрез сравняване на срока на годност на различните видове храни за кучета, като се използват принципите на системата за анализ на опасността и критична контролна точка (НАССР), приета от Кодекс Алиментариус.

Технологичните процеси, използвани при производството на различни видове храна за кучета, имат своите предимства и недостатъци. Критичните контролни точки са идентифицирани в първата и втората технология на производство, като първата е в термичната обработка (готвене и сушене), а втората е на етап стерилизация. С най-новите технологии (сурова храна) ККТ не са анализирани, въпреки наличието на биологични опасности, появата на които е предотвратена от спазването на добрите производствени практики (ДПП). Добрите производствени практики се прилагат и за други производствени процеси съгласно Регламент (ЕО) № 1069/2009 и българския Закон за фуражите, въпреки че ККТ е установена на определени етапи на производство.

Бъдещите проучвания в тази област трябва да обогатят информацията, свързана с технологичните процеси и оценката на анализа на риска в съответствие с изменението на нормативните изисквания на европейското и националното законодателство.

Ключови думи: храна за кучета, преработка на храни, оценка на риска

5. Анализ на европейското и национално законодателството в сектор производство на фуражи. Knowledge International Journal, 2019, vol.35.5, 1557-1561, Skopje. ISSN 2545-4439

Костов, И.

Резюме

Преди двадесет години, след поредица от кризи свързани с безопасността на храните, Европейската комисия публикува Бяла книга за безопасността на храните и фуражите, която съдържа подробни предложения за нови законодателни стъпки, за да се гарантира съгласуван и прозрачен набор от правила, засилващи контрола от фермата до консуматора, така че да се гарантира високо ниво на човешко здраве и защита на потребителите. Хранителната верига се дефинира като цялостна верига на производство, събиране, преработка, транспортиране, съхранение и разпространение на фуражи и храни от първичното производство до крайния потребител (концепция "от обора до трапеза"). Законодателството за хранителната верига е хармонизирано на равнище ЕС и изисква държавите-членки да разработят национални мерки за прилагане. В същото време това законодателство се актуализира непрекъснато, така че

е необходимо да се преразгледа степенята, в която се прилагат необходимите промени в националното законодателство за неговото прилагане.

Основните правила на ЕС относно законодателството в областта на храните и фуражите са определени в Регламент (ЕО) No 178/2002 за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедурите относно безопасността на храните, така наречения Общ закон за храните на ЕС. В идеалния случай, изискванията на законодателството в областта на фуражите следва да бъдат формулирани по такъв начин, че предприятията да могат да решават как да постигнат целите за безопасност при производството на фуражи. След това те могат да бъдат контролирани чрез одит на системите за управление на безопасността на фуражите, обхващащи пререквизитни програми (ППП) и основани на принципите на НАССР процедури и инспекции в предприятията произвеждащи фуражи. По отношение на безопасността на фуражите, от гледна точка на официалният контрол основна роля има публикуваният през 2017г. Регламент (ЕС) 2017/625 относно официалния контрол и другите официални дейности, извършвани с цел да се гарантира прилагането на законодателството в областта на храните и фуражите, правилата относно здравеопазването на животните и хуманното отношение към тях, здравето на растенията и продуктите за растителна защита, Регламент за официалния контрол (РОК). Основни промени в официалния контрол на фуражите са свързани с: опростяване и изясняване на законовата рамка приложима за дейностите по официалния контрол; консолидация на интегрирания подход обхващащ цялата агро-хранителна верига в най-широк аспект: храни, фуражи, здраве на растенията и растителния репродуктивен материал, здраве на животните, хуманно отношение към животните и осигуряване и предпоставка за адекватно финансиране на контролните органи на държавите членки чрез събиране на такси от бизнес операторите с фуражи. В тази работа имаме за цел да проучим и анализираме законодателните процеси и процедури, свързани с прилагането на европейското законодателство в сектора на фуражите, и да предоставим някои препоръки относно прилагането на европейското законодателство в националното законодателство в областта на фуражите.

Ключови думи: безопасност на фуражи, европейско законодателство, прилагане

Abstract:

Twenty years ago, following a series of food safety crises, the European Commission published a White Paper on Food and Feed Safety containing detailed proposals for new legislative steps to ensure a consistent and transparent set of rules enhancing controls from the farm to the consumer so that to ensure a high level of human health and consumer protection. The food chain is defined as a complete chain of production, collection, processing, transportation, storage and distribution of food and feed from primary production to the final consumer (farm to table concept). Food chain legislation is harmonized at EU level and requires Member States to develop national implementing measures. At the same time, this legislation is constantly updated, so that it is necessary to review the extent to which the necessary changes to national law for its implementation apply.

The basic EU rules on food law are laid down in Regulation (EC) No 178/2002 laying down the general principles and requirements of food law, establishing the European Food Safety Authority and laying down the procedures for food safety, the so-called EU Common Food Law. Ideally, the requirements of feed law should be formulated in such a way that businesses

can decide how to achieve the safety objectives for feed production. They can then be monitored through an audit of feed safety management systems covering prerequisite programs (PRPs) based on HACCP principles and procedures at feed manufacturing establishments. As for the feed safety, in terms of the official controls, the Regulation (EU) 2017/625 on official controls and other official activities carried out to ensure the implementation of food and feed law, animal health and animal welfare rules, plant health and plant protection products, the Official Control Regulation (ROC) plays a major role. The major changes in the official feed control are related to: simplifying and clarifying the legal framework applicable to official control activities; consolidation of the integrated approach covering the whole agro-food chain in the broadest aspect: food, feed, plant health and plant reproductive material, animal health, animal welfare and provision and prerequisite for adequate funding of Member States' control authorities through collecting fees from the feed business operators. In this work we aimed to study and analyze the legislative processes and procedures related to the implementation of European legislation in the feed sector and to provide some recommendations on the implementation of European legislation in national feed legislation.

Keywords: feed safety, European legislation, implementation

6. Анализ на европейското и национално законодателството в сектор производство на храни. Knowledge International Journal, 2019, vol. 35.5, 1753-1757, Skopje. ISSN: 2545-4439

Костов, И.

Резюме

Хранителната верига се дефинира като цялостна верига на производство, събиране, преработка, транспортиране, съхранение и разпространение на фуражи и храни от първичното производство до крайния потребител (концепция "обора до масата"). Законодателството за хранителната верига е хармонизирано на равнище ЕС и изисква държавите-членки да разработят национални мерки за прилагане. В същото време това законодателство се актуализира непрекъснато, така че е необходимо да се преразгледа степента, в която се прилагат необходимите промени в националното законодателство за неговото прилагане.

Основните правила на Съюза относно законодателството в областта на храните са определени в Регламент (ЕО) № 178/2002 за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедурите относно безопасността на храните.

С Регламент (ЕО) № 882/2004 относно официалния контрол, провеждан с цел осигуряване на проверка на съответствието със законодателството в областта на фуражите и храните и правилата за опазване здравето на животните и хуманното отношение към животните, бе установена законодателна рамка за организирането на официалния контрол по част от хранителната верига. В допълнение към тези правила в специализираното законодателство в областта на храните съществуват различни регулирани области като храненето на животните, включително медикаментозните фуражи, хигиената на храните и фуражите, зоонозите, страничните животински продукти, остатъците от ветеринарномедицински продукти, замърсителите, контрола

и ликвидирането на болестите по животните с последици за здравето на хората, етикетирането на храните и фуражите, продуктите за растителна защита, хранителните и фуражните добавки, витамините, минералните соли, микроелементите и другите добавки, материалите, предназначени за контакт с храни, изискванията относно качеството и състава, питейната вода, йонизацията, новите храни и генетично модифицираните организми.

За да се постигне целта за укрепване, модернизирание и рационализиране на настоящата правна среда и да се гарантира високо равнище на опазване на здравето на хората, животните и растенията, Комисията предложи през 2013 г. пакет от пет предложения за преразглеждане на законодателството на ЕС по хранителната верига. Пакетът допринася и за осигуряването на интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж в съответствие с целите на Стратегията за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж – Европа 2020. Той представлява отговор на призива за целесъобразно опростяване на нормативната уредба и по-интелигентно регулиране с цел намаляване на административната тежест за предприятията и да се опрости регулаторната рамка. Особено внимание е обърнато на въздействието на тази нормативна уредба върху малките и средните предприятия и микропредприятията, като се предлага те да се освободят от събирането на такси. От петте предложения, в момента са публикувани Регламент (ЕС) № 652/2014, Регламент (ЕС) 2016/429 и Регламент (ЕС) 2017/625.

За разработването на анализа са използвани 4 международни стандарта и закона, 25 регламента и 10 различни доклади, стратегии, анализи и други документи на ЕС, както и 8 закона от националното законодателство по безопасност на хранителната верига. Използван е методът на ретроспективен анализ и синтез за логическата и технологическата връзка между отделните раздели на нормативните актове. Ретроспективните изследвания са проведени съобразно изискванията на методологията на емпиричното социологично изследване, в частност методите индукция, дедукция и анкетиране, включително под формата на интервюта, за изучаване нагласите на отделните субекти от хранителната верига и проучване на официалните документи.

Статията проучва и прави анализ на законодателните процеси и процедури, свързани с прилагането на европейското законодателство в сектора на безопасност на храните, и да предоставим някои препоръки относно прилагането на европейското законодателство в националното законодателство в областта на храните.

От направените в нея анализи, провеждани във връзка с промените на законодателството по безопасност на храните, може да се отбележи, че законите са изменени и допълвани многократно с различни цели, понякога и лобистки. Причините, които са предизвикали изменение от една страна са свързани с въвеждане на европейски разпоредби в националното ни законодателство или включване на текстове с цел технически корекции и актуализация поради препратки към други нормативни актове, а от друга страна с цел прецизиране на текстове по същество. Много от тези промени водят до затруднения при прилагането им, както от бизнес операторите, така и от органите на официалния контрол. Прави впечатление, че повечето промени са правени сегментирано, и не отговарят на контекста за прозрачност и единен, унифициран контрол, като някои от текстовете в различните закони регулиращи дадена дейност понякога са и противоречащи си.

Като цяло може да се обобщи, че много от текстове в подзаконовите актове – наредбите, издадени на основание на Закона за храните и Закона за

ветеринарномедицинската дейност се дублират с подобни или идентични тестове в самите закони или са идентични с тези от регламентите. Всички тези промени в законите и подзаконовите актове през годините са правени хаотично, „на парче“, без да се търси цялостност и йерархичност на тестовете, както и взаимовръзката между различните сектори на хранителната верига. Някои от текстовете от законите и наредбите въвеждат текстове от европейско законодателство (регламенти и директиви), които са променени или отменени.

Ключови думи: безопасност на храни, европейско законодателство

Abstract

The food chain is defined as a complete chain of production, collection, processing, transportation, storage and distribution of feed and food from primary production to end-user (barn to table concept). Food chain legislation is harmonized at EU level and requires Member States to develop national implementing measures. At the same time, this legislation is constantly updated, so it is necessary to review the extent to which the necessary changes to national law for its implementation apply.

The basic Union rules on food law are laid down in Regulation (EC) No 178/2002 laying down the general principles and requirements of food law, establishing the European Food Safety Authority and laying down the procedures for food safety.

Regulation (EC) No 882/2004 on official controls to ensure compliance with feed and food law and animal health and animal welfare rules lays down a legislative framework for the organization of the official controls and the control over the part of the food chain. In addition to these rules, there are various regulated areas in specialized food law such as animal nutrition, including medicated feed, food and feed hygiene, zoonoses, animal by-products, residues of veterinary medicinal products, contaminants, control and eradication of animal diseases. animals with effects on human health, food and feed labeling, plant protection products, food and feed additives, vitamins, minerals salts, trace elements and other additives, food contact materials, quality and composition requirements, drinking water, ionization, novel foods and genetically modified organisms.

In order to achieve the objective of strengthening, modernizing and rationalizing the current legal environment and ensuring a high level of protection of human, animal and plant health, the European Commission proposed in 2013 a package of five proposals for the revision of EU food law chain. The package also contributes to ensuring smart, sustainable and inclusive growth, in line with the objectives of the Europe 2020 Smart, Sustainable and Inclusive Growth Strategy. It responds to the call for appropriate regulatory simplification and smarter regulation to reduce administrative burdens. burden on businesses and simplify the regulatory framework. Particular attention has been paid to the impact of this regulation on small and medium-sized enterprises and micro-enterprises, and it is proposed that they be exempted from charging fees. Of the five proposals, Regulation (EU) No 652/2014, Regulation (EU) 2016/429 and Regulation (EU) 2017/625 are currently published.

In this work, we aimed to study and analyze the legislative processes and procedures related to the implementation of European legislation in the food safety sector and to provide some recommendations on the implementation of European legislation in national food law.

Keywords: food safety, European legislation, implementation

Костов, И.

Резюме

В направеният анализ е оценен потенциалът на заболяването Африканска чума по свинете (АЧС) и оценката на вероятността от разпространението му в различните региони на България след ликвидирането на огнищата на АЧС, възникнали през 2018 и 2019г. в България и населването на обратното населване със свине на индустриалните, фамилните ферми и лични стопанства.

Оценката е направена за да се подкрепят усилията за контрол и предотвратяване на разпространението на болестта в регионите. Този подход беше избран след отчитане на големия брой показатели, присъстващи в повече от страните в региона на Югоизточна Европа и ефектът, който тези показатели могат да имат върху разпространението на АЧС, особено тези, свързани със структурата на отрасъла свиневъдство, начина на отглеждане на домашни свине, наличието и плътността на популацията от дива свиня и редица социални фактори. За да се оцени вероятността от разпространение на заболяването АЧС във вече засегнатите страни в Югоизточна Европа, и в частност в съответните региони на България, след появата му бяха идентифицирани пет групи от потенциални рискови фактори (показатели), които биха могли да повлияят на разпространението на заболяването АЧС:

I. Показатели - състояние на епизоотичната обстановка в съседни страни и отделните региони на България: Северозападен, Северен Централен и Североизточен, Югозападен, Южен Централен и Югоизточен с отчитане на разпространението на АЧС в популацията от домашни свине, наличие или има забрана за хранене на свине с кухненски отпадъци, свинско месо и продукти, произведени от свинско месо, наличие на свине на свободно отглеждане, наличие на традиция за домашно клане, както и значителен брой малки частни стопанства в региона).

II. Показатели, свързани с разпространението на АЧС в популации на дивата свиня (т.е. средната гъстота на дива свиня и подходящо местообитание в региона), данни за превалентността на АЧС в популацията от диви свине (резултати от лабораторните изследвания на отстреляни или намерени умрели диви свине).

III. Показатели, свързани със свързаността в района (икономическа свързаност т.е. търговия със свине и свинско месо / продукти от свинско месо).

IV. Показатели, свързани с обществен интерес (т.е. консумация на свинско месо или продукти от свинско месо и „риск от “показателя за бедност).

V. Показатели, свързани с дейностите по готовност и реакция (т.е. дали има действаща система за идентификация и регистрация на свинете, пасивна система за надзор, планиране на извънредни ситуации и лабораторен капацитет) с възможност за ранна детекция на заболяването и вируса на АЧС.

В допълнение ще се вземат предвид още и хоризонталните системи за контрол в национален и регионален план – идентификация на всички свине и контрол на движението им на територията на региона и страната, както и предприемане на мерки в извънредни ситуации, включително обезвреждане на труповете съгласно изискванията на действащото законодателство по безопасен за околната среда начин. В резултат на направения анализ можем да обобщим, че е от изключителна важност да се оцени

правилно потенциалът на заболяването АЧС и рискът от разпространението му в различните региони на България след ликвидирането на огнищата на АЧС, възникнали през 2018 и 2019г., както и населването на обратното населване със свине на индустриалните, фамилните ферми и лични стопанства. Затова е необходимо да се извърши оценка на всички показатели (категории на риска), определящи вероятността от поява и разпространение на АЧС, способстващи за запазване на вируса в дивата природа и за повторната му поява и разпространение в животновъдните обекти за отглеждане на свине. При оценката се взема под внимание и скалата за нивата на риска и несигурността на събраните данни за епизоотологичната ситуация в момента.

Ключови думи: оценка на риска, огнища на африканска чума по свинете, населване на свинеферми

Abstract

African swine fever (ASF) is a highly contagious viral disease, affecting pigs of different ages and causing huge economic losses to pig production and ending the trade in pigs, pork and products. The disease can occur in four forms: super acute, acute, subacute and chronic. The cause of ASF is a complex virus. It is typical for the disease is a sudden swine mortality, decreased appetite, abortions, cyanosis and impaired mobility within 24-48 hours before death, which often reaches 100% (in domestic pigs). Typical disease clinical signs are characterized with sudden swine mortality, decreased appetite, abortions, cyanosis and impaired mobility within 24-48 hours before death, which often reaches 100% (in domestic pigs). The transmission of the virus can be directly (through contact between sick and healthy animals) or indirectly through: feeding on kitchen waste containing contaminated pork or meat products (ASF virus is stable for 3-6 months in raw meat products), biological vectors in Africa are ticks of the genus *Ornithodoros* that previously had contact with infected hosts and virus-contaminated materials and surfaces (premises, vehicles, clothing, shoes, boots, work equipment, etc.). The sources of the virus are: blood, tissues, secretions and excretions from sick and dead animals, the environment, faeces from pigs, meat and meat products. Virus resistance: meat with bone and no bone - 105 days; salted meat for 182 days; cooked meat (min. 30 minutes at 70 ° C); dried meat - 300 days; frozen meat - 1000 days; chilled meat - 110 days; faeces for 11 days; infected boxes 1 month.

The analysis evaluates the ASF potential and the risk assessment of its spread to different regions of Bulgaria after the elimination of ASF outbreaks that occurred in 2018 and 2019 in Bulgaria as well as the repopulation with pigs on industrial, family and backyard farms.

The assessment was made to support efforts to control and prevention of the spread of the disease in the regions. This approach was chosen after taking into account the large number of indicators present in more countries in the SEE region and the effect that these indicators may have on the spread of ASF, especially those related to the structure of the pig industry, the way of rearing livestock pigs, the presence and density of the wild boar population and a number of social factors. In order to assess the likelihood of the spread of ASF in already affected countries in Southeastern Europe, and in particular in the respective regions of Bulgaria, five groups of potential risk factors (indicators) that could affect the spread of ASF have been identified since its emergence.

As a result of the analysis, it can be summarized that it is of the utmost importance to properly evaluate the ASF disease potential and the risk of its spread to different regions of Bulgaria after the elimination of ASF outbreaks that occurred in 2018 and 2019 as well as the pigs repopulation on industrial, family and backyards farms. Therefore, it is necessary to evaluate

all indicators (risk categories) that determine the likelihood of ASF occurrence and spread, contributing to the conservation of the virus in the wild and its re-emergence and spread in the pig holdings. The assessment should also take into account the scale of risk levels and uncertainty of currently collected epizootic data. This analysis could be of use by the competent authorities in deciding the pig repopulation of industrial, family and backyard farms.

Keywords: risk assessment, outbreaks of African swine fever, pig farms

8. Анализ на получените резултати от изпитването на официалните проби сурово краве мляко от млекодобивните стопанства с 50 и повече дойни крави, взети съгласно плана за действие на България за укрепване на схемата за тестване на качеството на суровото краве мляко за периода 2016-2017г. Knowledge International Journal, 2020, vol.38.3, 549-555, Skopje. ISSN 2545-4439

Костов, И.

Резюме

Във връзка с подобряване на качеството на сурово мляко в предприсъединителния и след присъединителния период на България към ЕС Националната ветеринарномедицинска служба предоставя информира ЕК, че България поддържа своето искане да получи преходен период по отношение на преработката на сурово мляко, което не отговаря на изискванията на Анекс А, глава II, глава III, буква А и глава IV на Директива 92/46/ЕЕС.

Изключението, предоставено на България в Договора за присъединяване на България към ЕС, беше оправдано, вземайки се в предвид, че в България кравето мляко отговаря само около 35 % на условията на ЕС в периода на присъединяване. Това изключение обаче е обвързано чрез гарантирането от страна на България, за създаване на стабилна система за идентифициране и контрол на производството, транспортирането и преработката на мляко, което не отговаря на изискванията на ЕС, и което да е предназначено само за вътрешния пазар на България. Във връзка с това искане, тя предоставя на ЕК План за подобряване на качеството на суровото мляко и групиране на млекопреработвателните предприятия в зависимост от качеството на преработеното суровото мляко. На тази база се определят три категории млекодобивни ферми и три категории преработвателни предприятия в зависимост от качеството на суровото изкупуваемо мляко, което ще преработват. За верифициране на ситуацията с продължаващите проблеми с качеството на суровото мляко в България през 2013г. и 2015г. са планирани и проведени два одита от Хранителната и ветеринарна служба (FVO) към ГД „Здравеопазване и потребители“. След проведената одитна мисия през 2013 година и последвалата я през 2015 година, Хранителната и ветеринарна служба (FVO) към ГД „Здравеопазване и потребители“ прави шест препоръки по отношение укрепването на системата за контрол на качеството на суровото краве мляко и за коригиране на констатираните по време на тези мисии несъответствия.

За да отговори на тях и в резултат на изтичане на действието на Решение 2013/686/ЕС, България разработва План за действие на България - Укрепване на схемата за тестване на качеството на суровото краве мляко, който се изпълнява от изпълнява от 1 януари 2016 година. Мониторингът на напредъка се осъществява на тримесечна база, като за

всеки период е разработен списък с индикатори за успешното изпълнение на дейността.

От направения анализ би могло да се обобщи, че като цяло се наблюдава една фрагментираност на изследваните показатели в различните области, като има такива които значително се отличават от тенденциите в останалите (област Кърджали). Големите стопанства произвеждат основно продукцията отговаряща на изискванията, докато малките в планинските и полупланинските райони, ще трябва да решат хигиените и технологични проблеми за постигане на изискванията за продуциране на качествено мляко.

Ключови думи: изпитване на проби сурово мляко, качество на сурово мляко, безопасност на храни

Abstract

With regard to improving the raw milk quality in the pre- and after- accession period of Bulgaria to the EU, the National Veterinary Service (NVS) informed the European Commission that Bulgaria maintains its request to receive a transitional period regarding the processing of raw milk which does not meet the requirements of Annex A, Chapter II, Chapter III, letter A and Chapter IV of Directive 92/46 / EEC. The exclusion granted to Bulgaria in the Treaty of Accession of Bulgaria to the EU was justified, taking into account that in Bulgaria cow's milk meets only about 35% of the EU conditions in the period of accession. However, this exemption is bound by Bulgaria's guarantee for the establishment of a stable system for the identification and control of the production, transport and processing of non-EU-compliant milk which is intended solely for Bulgaria's internal market. In connection with this request, it provides the EC with a Plan for improving the quality of raw milk and grouping dairies according to the quality of the raw milk processed. On this basis, three categories of dairy farms and three categories of processing establishments are defined, depending on the quality of the raw purchased milk to be processed. To verify the situation with the ongoing problems with the quality of raw milk in Bulgaria in 2013 and 2015 two audits by the Food and Veterinary Office (FVO) of DG Health and Consumers have been planned and conducted. Based on the missions' results, the Food and Veterinary Office (FVO) at DG Health and Consumers made six recommendations to strengthen the quality control system for raw cow's milk and to correct the findings during these missions. In order to respond to them and as a result of the expiry of Decision 2013/686 / EU, Bulgaria is developing an Action Plan for Bulgaria - Strengthening the scheme for testing the quality of raw cow's milk, which was implemented from 1 January 2016. Progress monitoring is carried out on a quarterly basis, with a list of indicators for the successful implementation of the activity developed for each period.

The following summaries could be drawn from the analysis made:

1. In general, there is a fragmentation of the studied indicators in the different districts, and there are some that are significantly different from the trends in the others (Kardzhali District).
2. Large holdings mainly produce compliant produce, while small holdings in mountainous and semi-mountainous areas will have to solve hygiene and technological problems to meet the requirements for quality milk production.

Key words: testing of raw milk samples, quality of raw milk, food safety

Костов, И.

Резюме

Двучерупчестите мекотели са храна с висок риск, тъй като могат безпроблемно да живеят в замърсени води и да акумулират чрез филтърното си хранене налични болестотворни микроорганизми (бактерии, вируси и паразити), морски биотоксини и други химични замърсители (тежки метали, диоксини, фурани, полициклични ароматни въглеводороди).

С настоящата оценка се прави сравнително проучване на съществуващите условия и здравния риск свързан с добива и доставката на живи миди и възможните мерки за превенция на хранителни заболявания и интоксикации, причинени от консумация на замърсени миди, като се вземат предвид законоустановените изисквания за контрол и мониторинг на производствените райони за миди, установени в законодателството на ЕС.

От анализа на извършеното изследване на Института по океанология към БАН на цисти на фитопланктон в черноморски седименти са идентифицирани 180 вида микроводорасли в Черно море, при което са регистрирани 16 вида латентни стадии на потенциално токсични микроводорасли. Изследването е от съществено значение за разкриване на потенциала на цистите за инициране на цъфтежни явления, включително „токсични“. При друго проучване, в крайбрежните води пред българския бряг на Черно море са установени 28 вида потенциално токсични микроскопични водорасли (фитопланктон), от които два вида се разрастват до плътност на цъфтеж - *Pseudo-nitzschia delicatissima* и *Prorocentrum cordatum*. Проучвания, проведени в периода от 2015 - 2018 г., установяват наличието на паралитични токсини, домоена киселина, йесотоксини, пектенотоксини, азаспирациди, окадаична киселина и динофизистоксини в култивирани и диви миди, но в количества под установените в Регламент (ЕО) № 853/2004 здравни стандарти за морски биотоксини. Следва да се отбележи, че тези резултати не са надеждни по отношение безопасността на мидите, предлагани на пазара, тъй като пробите са взети едновременно (веднъж годишно) за целите на научни изследвания.

Ключови думи: консумация на живи миди, хранителни заболявания и интоксикации, оценка на риска

Abstract

Bivalve molluscs are a high-risk food, as they can easily live in polluted waters and accumulate through their filter food available pathogenic microorganisms (bacteria, viruses and parasites), marine biotoxins and other chemical pollutants (heavy metals, dioxins, furans, polycycles), aromatic hydrocarbons).

This assessment makes a comparative study of the existing conditions and health risks associated with the extraction and supply of live mussels and possible measures to prevent foodborne diseases and intoxications caused by the consumption of contaminated mussels,

taking into account the statutory requirements for control and monitoring of mussel production areas established by EU legislation.

In conclusion, it can be summarized that:

1. the content and quantity of pathogenic micro-organisms and marine biotoxins in mussels depends on the quality of the marine waters in which they develop. Mussels caught in areas that are not officially classified and are not monitored for water quality and marine biotoxins pose a potential risk to public health, mainly due to the lack of guarantees that mussels are safe as food.

2. Due to the fact that the risk to human health is related to the contamination of live mussels from the environment in which they grow, the reduction of this risk requires measures to be taken at the very beginning of the food chain for the supply of mussels, ie. even before the mussels are harvested ("taken out of the water").

3. the risk to humans of the consumption of mussels contaminated with marine biotoxins is increased due to the trend of increasing blooms of harmful algae, which is probably the result of serious environmental changes caused by human activities, especially increased eutrophication, maritime transport, as well as and from global climate change.

4. there is no functional way to prevent the intake and accumulation of marine biotoxins from mussels. Therefore, official monitoring of seawater and mussels in production areas (especially when algae blooms are likely to occur) is essential, as is compliance with specific regulatory requirements for bivalve molluscs.

5. The results obtained from the limited number of national tests for the content of marine biotoxins in mussels are unreliable, as samples are taken only once a year. Thus, during the remaining period of the year, there is a possibility of potential food poisoning as a result of consumption of contaminated mussels.

Keywords: consumption of live mussels, nutritional diseases and intoxication, risk assessment

10. Swiss cheese model as an instrument for identification of risks, weaknesses and shortcomings in the animal health system. *International Journal of Veterinary Sciences and Animal Husbandry*, vol. 5(4), 132-135. **ISSN 2545-4439**

Kostov, I.

Abstract

A model often used in the investigation of major accidents and disasters in complex technological systems is better known as the "Swiss cheese" model. The "Swiss cheese" model can reveal the presence of many small defects or errors in the system, which creates the preconditions for the emergence of danger. In an ideal world, each layer of protection should be intact. In the model, each slice of cheese represents a specific safety barrier or a safety measure associated with a specific hazard. In the model, each slice of cheese represents a specific safety barrier or a safety measure associated with a specific hazard. Accidents occur when the holes in the different layers are arranged in such a way as to allow the trajectory of danger to pass unimpeded through each barrier.

In the present study we used the "Swiss cheese" model as a tool to identify key weaknesses in the program for prevention, control and eradication of highly pathogenic avian influenza (HPAI) in Bulgaria for 2017. In the analysis of the institutional risks we used the OIE criteria for assessment of the Veterinary Services (OIE PVS Tool, 2010).

Recommendations were made on the need to comply with good administrative practices and maintain an adequate system for documenting and reporting their activities throughout the hierarchical chain.

On the basis of the analysis done we could conclude that the BFSa has to introduce and stick to the good administrative veterinary practices and to keep adequate system for records keeping alongside all hierarchic chain. The BFSa in future needs to map and categorize the regions according to the degree of HPAI risk on the basis of complex assessment of the migratory birds' pathways, the natural and artificial ponds, that serve the wild birds as the temporary habitats, the concentration of the poultry farms and waterfowl farms and last but not at least their bio-security.

Keywords: Swiss cheese model, risk analysis, animal health

Резюме

Моделът, който често е използван при разследването на големи аварии и бедствия в сложни технологични системи, е по-известен като модел „Швейцарско сирене“. Моделът „Швейцарско сирене“ може да разкрие наличието на много малки дефекти или грешки в системата, което създава предпоставките за възникване на опасност. В идеален свят всеки слой защита трябва да бъде непокънат. В модела всяка филия сирене представлява специфична бариера за безопасност или мярка за безопасност, свързана със специфична опасност. В модела всеки слой сирене представлява специфична бариера за безопасност или мярка за безопасност, свързана със специфична опасност. Инциденти възникват, когато дупките в различните слоеве са подредени по такъв начин, че да позволят траекторията на опасност да премине безпрепятствено през всяка преграда.

В настоящото проучване използвахме модела „Швейцарско сирене“ като инструмент за идентифициране на ключови слабости в програмата за превенция, контрол и ликвидиране на високопатогенна инфлуенца по птиците (HPAI) в България за 2017 г. При анализа на институционалните рискове използвахме критериите на OIE за оценка на ветеринарните услуги (OIE PVS Tool, 2010).

Бяха направени препоръки за необходимостта от спазване на добрите административни практики и поддържане на адекватна система за документиране и докладване на техните дейности по цялата йерархична верига.

Въз основа на направения анализ можем да заключим, че Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ) трябва да въведе и да се придържа към добрите административни ветеринарни практики и да поддържа адекватна система за водене на досиетата наред с цялата йерархична верига. В бъдеще БАБХ трябва да картографира и категоризира регионите според степента на риска от HPAI въз основа на комплексна оценка на пътеките на мигриращите птици, природните и изкуствените водоеми, които служат на дивите птици като временни местообитания, концентрацията на птицефермите и фермите за водолюбива птици и не на последно място, биологичната им сигурност.

Ключови думи: швейцарски модел сирене, анализ на риска, здраве на животните

Резюме

През последните години замърсяването с пластмасови микрочастици получава все по-голям интерес от страна на изследователи, политици и обществеността. Един от основните аспекти на замърсяването с пластмаси е появата им във водните екосистеми. Пластмасовите микрочастици, представляват малки фрагменти, които са с размери под 5 nm и се натрупват в морето, където стават лесни за поглъщане от морските организми. Те могат също така да навлязат в хранителната верига.

Последиците от натрупване на токсични материали биха се отразили отрицателно на популациите на засегнатите видове, но представляват и потенциален риск за хората при консумацията на морски продукти.

Има научни изследвания, в които е установено наличието на пластмасови микрочастици в храносмилателния тракт на уловена дива риба. В научната литература все по-често изследователите са насочили вниманието си към търговски морски видове поради потенциалните последици за тях от поглъщането на вредните частици.

В началото на 2018г. Европейската комисия изготви първата европейска стратегия за пластмаси, която е част от прехода към по-добра икономика. Тя има за цел да защитава околната среда от замърсяването с пластмаси, като същевременно ще насърчи растежа и иновациите при производството им, превръщайки предизвикателството в положителна програма за бъдещето на Европа. Според новите планове, всички пластмасови опаковки, които са на пазара в Европейския съюз ще бъдат рециклируеми до 2030г. Също така, ще бъде намалена консумацията на пластмаси за еднократна употреба и ще бъде ограничено наличието на микропластмаси.

Целта на настоящото изследване е да се направи литературно проучване за замърсяването на околната среда с пластмаси, водещи до появата на пластмасови микрочастици и да се проследят възможностите за попадането им в хранителната верига.

Ключови думи: пластмасови микрочастици, морски продукти, хранителна верига

Abstract

In the recent years, the contamination with plastic microparticles has become increasingly popular among the researchers, politicians and the public. One of the main aspects of plastic pollution is their appearance in aquatic ecosystems. Plastic microparticles are small fragments that are less than 5 nm in size and accumulate in the sea, where they become easy to absorb by marine organisms. They can also enter the food chain. The effects of the accumulation of toxic materials would have a negative impact on the populations of the affected species, but they also pose a potential risk to humans when consuming seafood.

There are scientific studies that have found the presence of plastic microparticles in the digestive tract of caught wild fish. In the scientific literature, researchers have increasingly turned their attention to commercial marine species because of the potential consequences for them of ingesting harmful particles.

At the beginning of 2018 the European Commission has drawn up the first European strategy for plastics, which is part of the transition to a better economy. It aims to protect the environment from plastic pollution, while promoting growth and innovation in their production, turning the challenge into a positive agenda for Europe's future. According to the new plans, all plastic packaging on the market in the European Union will be recyclable by

2030. Also, the consumption of disposable plastics will be reduced and the presence of microplastics will be limited.

The aim of the present study is to make a literature study on the pollution of the environment with plastics, leading to the appearance of plastic microparticles and to trace the possibilities for their entry into the food chain.

Key words: plastic microparticles, marine products, food chain

12. Анализ на новите тенденции в политиките на ЕС в областта на храните и хранителната верига и тяхното транспониране в законодателството на Р България. Ветеринарна сбирка, 4/2020, 38-52. ISSN 0205-3829

Костов, И.

Резюме

Хранителната верига се определя като цялостна верига на производство, събиране, преработка, транспортиране, съхранение и дистрибуция на фуражи и храни от първичното производство до крайния потребител (концепция „от обора до масата“). Законодателството относно хранителната верига е хармонизирано на ниво на ЕС и изисква държавите-членки да разработят национални мерки по прилагането му.

За да се постигне целта за укрепване, модернизиране и рационализиране на настоящата правна среда и да се гарантира високо равнище на опазване на здравето на хората, животните и растенията, Комисията предложи през 2013 г. пакет от пет предложения за преразглеждане на законодателството на ЕС по хранителната верига. Подходът, въведен със законодателния пакет от 2013г. намира своето развитие в публикуваният през 2020г. Европейски зелен пакт, който дава насоките за превръщането на Европа в първия неутрален по отношение на климата континент до 2050 г. В сърцевината на Зеления пакт е стратегията „От фермата до трапезата“. Тя дава комплексен отговор на предизвикателствата пред устойчивите продоволствени системи, като признава неразривните връзки между здравето на хората, здравето на обществата и здравето на планетата.

С настоящата работа си поставихме за цел да направим анализ на политиките по безопасност на храните на европейско ниво и необходимостта от актуализиране на действащото национално законодателство в областта на безопасността на храните и хранителната верига – Закон за управление на хранителната верига и новопубликувания Закон за храните. Използван е сравнителен метод, на база на който сравнихме до каква степен изискванията на Регламент (ЕС) 2017/625 и законодателството по безопасност на храните на ЕС са транспонирани и какво е необходимо за актуализиране на действащото национално законодателство в областта на безопасността на храните и хранителната верига.

От направените анализи може да се установи, че с приемането на двата нови закона нормативно правната уредба на р България ще бъде приведена напълно в съответствие с новите тенденции и аспекти на европейското законодателство в областта на безопасността на храните и хранителната верига. Удачно е да се помисли и за изготвянето на стратегия за допълнително въвеждане на изискванията на новото законодателство, което ще се приема и прилага във връзка със стратегията „От фермата до трапезата“ относно продоволствената устойчивост и свързаността и с климатичните промени.

Abstract

The food chain is defined as a complete chain of production, collection, processing, transport, storage and distribution of feed and food from the primary production to the final consumer ("barn to table" concept). The food chain legislation is harmonized at EU level and requires Member States to develop national implementing measures.

In order to achieve the goal of strengthening, modernizing and streamlining the current legal environment and ensuring a high level of protection of human, animal and plant health, the Commission proposed in 2013 a package of five proposals for the revision of EU food law chain. The approach, introduced with the legislative package from 2013, finds its development in the published in 2020 a European Green Pact that provides guidelines for making Europe the first climate-neutral continent by 2050. At the heart of the Green Pact is the "farm-to-table strategy". It provides a comprehensive response to the challenges facing sustainable food systems, recognizing the inextricable links between human health, the health of societies and the health of the planet.

With this work we aim to make an analysis of food safety policies at European level and the need to update existing Bulgarian national legislation in the field of food safety and the food chain - Food Chain Management Act and a the newly published Food Act. A comparative method was used, on the basis of which we compared to what extent the requirements of Regulation (EU) 2017/625 and EU food safety legislation have been transposed and what is needed to update the current national legislation in the field of food safety and food safety chain.

From the analysis it can be established that with the adoption of the two new laws the legislation of the Republic of Bulgaria will be fully aligned with the new trends and aspects of European legislation in the field of food safety and the food chain. It is also appropriate to consider drawing up a strategy to further implement the requirements of the new legislation that will be adopted and implemented in connection with the farm-to-table strategy on food sustainability and connectivity and climate change.

Key words: food chain, food safety, food security

13. Analysis of the strategy developed for control of the disease African swine fever (ASF) in Bulgaria by reducing the wild boar population, 2020. International Journal of Veterinary Sciences and Animal Husbandry, vol. 5(4), 136-138. ISSN 2545-4439

Kostov, I.

Abstract

African swine fever (ASF) is a highly contagious and deadly disease in domestic and feral pigs that is transmitted through direct and indirect contact, ingestion of contaminated feed and certain vector tick species. ASF is considered one of the most dangerous diseases in pigs, affecting trade and having a serious socio-economic impact on human livelihoods. There are no vaccines or drugs to prevent ASF infection. All applicable control and eradication measures for African swine fever (ASF) shall be based on classical methods of disease control, including surveillance, epidemiological surveillance, monitoring of pigs and their destruction on infected holdings.

In this paper we aim to analyze how the Strategy should be applied to control the spread of ASF, as well as the extent it identifies and characterizes the existing and potential risks and their sources (including institutional risks), whether they are analyzed, the causal links and interdependencies, possible consequences (direct, indirect, chain, network and cascade effects of their implementation), as well as countermeasures in different scenarios, their technical, social, organizational, institutional, financial and economic feasibility. In this way, one of the basic requirements in risk management will be fulfilled, it will be based on a preliminary risk assessment.

To evaluate the proposed strategy, we used a comparative method, based on which we compared to what extent the main risk factors for the spread of the disease from the EFSA scientific assessment of the risk of ASF spread in Southeast Europe and the requirements of the OIE Terrestrial Animal Health Code were taken into account.

We can summarize that the Strategy should be improved by taking into account the comments made and to prepare an operational plan.

Keywords: Risk assessment, African swine fever strategy, animal health control

Резюме

Африканската чума по свинете (АЧС) е силно заразна и смъртоносна болест при домашни и диви прасета, която се предава чрез директен и косвен контакт, поглъщане на замърсени храни и някои видове векторни кърлежи. Африканската чума по свинете се счита за едно от най-опасните заболявания при прасетата, засягащо търговията и имащо сериозно социално-икономическо въздействие върху човешкия поминък. Няма ваксини или лекарства за предотвратяване на инфекция с АЧС. Всички приложими мерки за контрол и ликвидиране на африканската чума по свинете се основават на класически методи за контрол на болести, включително наблюдение, епидемиологично наблюдение, мониторинг на прасета и унищожаването им в заразени стопанства.

В настоящия документ целим да анализираме как стратегията трябва да се прилага за контрол на разпространението на АЧС, както и доколко тя идентифицира и характеризира съществуващите и потенциалните рискове и техните източници (включително институционални рискове), независимо дали са анализирани, причините за връзки и взаимозависимости, възможни последици (директни, косвени, верижни, мрежови и каскадни ефекти от тяхното прилагане), както и противодействия при различни сценарии, техническата, социалната, организационната, институционалната, финансовата и икономическата осъществимост. По този начин ще бъде изпълнено едно от основните изисквания в управлението на риска, да се основава на предварителна оценка на риска.

За да оценим предложената стратегия, използвахме сравнителен метод, въз основа на който сравнихме до каква степен основните рискови фактори за разпространението на болестта от научната оценка на Европейския орган по безопасност на храните за риска от разпространение на АЧС в Югоизточна Европа и изискванията на Кодекса за здравето на сухоземните животни са били отчетени.

Можем да обобщим, че стратегията трябва да се подобри, като вземе предвид направените коментари и да подготви оперативен план.

Ключови думи: оценка на риска, стратегия на африканската чума по свинете, контрол на здравето на животните

14. Review on the risk for consumption of dairy products produced from sheep's milk obtained from sheep with a positive result for scrapie, 2020. International Journal of Veterinary Sciences and Animal Husbandry, vol. 5(4): 80-82. ISSN: 2456-2912

Kostov, I.

Abstract

Scrapie is a fatal disease that belongs to a group of neurological disorders called transmissible spongiform encephalopathies (TSEs) and affects the brain and central nervous system of sheep and goats. There are two forms of scrapie, classic scrapie and atypical scrapie. Classical scrapie can be transmitted from one animal to another, while atypical scrapie is thought to have a spontaneous degenerative disorder in older sheep and is not transmitted to other animals under natural conditions.

Assessing the risk to public health arising from consumption of dairy products produced from sheep's milk obtained from sheep with a positive result for atypical scrapie, we have reviewed the foreign and Bulgarian literary and scientific sources. Based on the analysis, it could be concluded that scrapie is not considered a risk to human health, although the risk of human transmission of TSE agents in ovine and caprine animals cannot be ruled out, this risk is extremely low as evidence that interspecific transmission is possible, based on the experimental models that do not reproduce the natural conditions associated with the true species barrier in humans and the actual modes of infection.

Given the established case of classical scrapie, the combination of low levels of infectivity in milk and low prevalence of the disease, combined with the lack of direct data on a definite link between the classical scrapie and the transmissible spongiform encephalopathies in humans, as well as and the use of a mixture with a predominant amount of milk from healthy animals suggests that the consumption of sheep cheese produced under ban will expose human health to a very low risk of contracting scrapie.

Given that it is an established case of atypical scrapie, there is no risk to human health from the consumption of the said cheese, as the spread of the causative agent of this disease in the body of diseased animals is limited and has not yet been identified in peripheral tissues, such as the mammary glands, which limits its transmission with milk.

Keywords: risk assessment, scrapie, raw milk

Резюме

Скрейпи е фатално заболяване, което принадлежи към групата на неврологични заболявания, наречени трансмисивни спонгиформени енцефалопатии (TSEs) и засяга мозъка и централната нервна система на овцете и козите. Има две форми на скрейпи, класически скрейпи и нетипични скрейпи. Класическата форма на скрейпи може да се предава от едно животно на друго, докато се смята, че атипичната форма има спонтанно дегенеративно разстройство при по-старите овце и не се предава на други животни при естествени условия.

Оценявайки риска за общественото здраве, произтичащ от консумацията на млечни продукти, произведени от овче мляко, получено от овце с положителен резултат за скрейпи с атипична форма на заболяването, разгледахме чуждестранните и българските литературни и научни източници. Въз основа на анализа може да се заключи, че скрейпи не се счита за риск за човешкото здраве, въпреки че рискът от предаване на хора на TSE при овце и кози не може да бъде изключен, този риск е

изключително нисък, тъй като доказателство, че междуспецифичното предаване е възможно е въз основа на експерименталните модели, които не се възпроизвеждат в естествените условия, свързани с истинската междувидова бариера при хората и реалните начини на заразяване.

Като се има предвид установеният случай на класическа форма на скрейпи, комбинацията от ниски нива на инфекциозност в млякото и ниско разпространение на болестта, съчетана с липсата на директни данни за определена връзка между класическото скрейпи и трансмисивните спонгиформни енцефалопatii при хората, както и използването на мляко смес с преобладаващо количество мляко от здрави животни предполага, че консумацията на овче сирене, произведено по време на възбраната, ще изложи здравето на човека на много нисък риск от заразяване с скрейпи.

Като се има предвид, че при установен случай на атипична форма на скрейпи, няма риск за здравето на човека от консумацията на споменатото сирене, тъй като разпространението на причинителя на това заболяване в тялото на болни животни е ограничено и все още не е установено в периферните тъкани, като млечните жлези, което ограничава предаването му с мляко.

Ключови думи: оценка на риска, скрейпи, сурово мляко

15. Kostov, I., Public health risk analysis due to the spread of the covid-19 virus from the free living minks and mink farms in Bulgaria, 2020. International Journal of Veterinary Sciences and Animal Husbandry, vol. 5(4), 89-92. ISSN: 2456-2912

Kostov, I.

Abstract

The people is currently facing a pandemic of a new coronavirus - severe acute respiratory syndrome coronavirus 2 (SARS-CoV-2), which causes Covid-19 disease. The virus spreads effectively among humans, causing mainly respiratory diseases of varying severity. In April 2020, the Dutch government reported the occurrence of respiratory disease and increased mortality on two mink farms in the Netherlands, with interstitial pneumonia and the presence of SARS-CoV-2 RNA in organ samples and nasopharyngeal swabs.

With this work we aim to analyze the health risk to public due to the spread of the virus Covid-19 from breeding mink farms in Bulgaria.

Based on the analysis, we can conclude that if Covid-19 infection enters minks in Bulgaria (both in farms and in the wild population), the probability that these animals will become a reservoir for the virus and thus present a permanent source of infection for humans is large.

Key words: minks, public health risk, infection with Covid 19, surveillance of infection

Резюме

Хората в момента са изправени пред пандемия на нов коронавирус - тежък остър респираторен синдром коронавирус 2 (SARS-CoV-2), който причинява заболяване на Covid-19. Вирусът се разпространява ефективно сред хората, причинявайки главно респираторни заболявания с различна тежест. През април 2020 г. нидерландското правителство отчете появата на респираторни заболявания и повишена смъртност в две ферми за норки в Нидерландия, характеризиращи се с интерстициална пневмония и наличие на РНК SARS-CoV-2 в проби от органи и назофарингеални тампони.

С настоящата работа сме се стремили да анализираме здравния риск за обществеността поради разпространението на вируса Covid-19 от фермите за развъждане на норки в България.

Въз основа на анализа можем да заключим, че ако инфекцията с Covid-19 зарази норки в България (както в стопанства за отглеждане на норки, така и в дивата популация), вероятността тези животни да се превърнат в резервоар за вируса и по този начин да представляват постоянен източник на инфекция за хората е голяма.

Ключови думи: норки, риск за общественото здраве, инфекция с Covid 19, наблюдение на инфекцията

16. Analysis of the implementation of the European and national legislation in the feed manufacturing, 2020. International Journal of Veterinary Sciences and Animal Husbandry, vol. 5(4), 97-100. ISSN: 2456-2912

Kostov, I., Z. Shindarska, H. Neshovska

Abstract

Over the last years worldwide, at the level of the European Union and in Bulgaria, large-scale studies on the quality and safety of animal feed have been carried out. Through the food chain, harmful substances contained in animal feed can fall into their production and thus affect human health. The present work analyses the international, European and national documents concerning the quality and safety of feed and animal feed.

The aim is to study and analyze the legislative processes and procedures related to the implementation of the European legislation in the feed production sector, as well as to give some recommendations on the implementation of the European legislation into the national feed sector.

Keywords: European legislation, feed production, regulations and normative acts

Introduction

Резюме

През последните години в световен мащаб, в Европейския съюз и в България, бяха проведени мащабни проучвания за качеството и безопасността на фуражите за животни. Чрез хранителната верига вредните вещества, съдържащи се в храната на животните, могат да попаднат в производството им и по този начин да повлияят на човешкото здраве. Настоящата работа анализира международните, европейските и националните документи относно качеството и безопасността на фуражите и храните за животни.

Целта на работата е да се проучат и анализират законодателните процеси и процедури, свързани с прилагането на европейското законодателство в сектора за производство на фуражи, както и да се дадат някои препоръки относно прилагането на европейското законодателство в националния сектор на фуражите.

Ключови думи: европейско законодателство, производство на фуражи, наредби и нормативни актове

17. Genomic analysis of peste des petits ruminants virus in Europe: Common origin for emergence in Greece, Romania, and Bulgaria. 2025. *Infection, Genetics and Evolution* 132 (2025) 105774, **Q1; IF-2.6;-SJR 0.75. ISSN1567148**

Guendouz S., Kwiatek O., Kirtzalidou A., Katsia A., Gianniou M., Ancuceanu G., Ghiț M., Mortasivu C., Zdravkova A., **Kostov I.**, Ivanova E., Țarbuceanu F., Konstantia E., Bataille B., 2025.

Abstract

Outbreaks of the highly pathogenic small ruminant disease peste des petits ruminants (PPR) were reported in Greece and Romania in July 2024, and central Bulgaria in November 2024. The origin and the link between these outbreaks are not clear. In this study, genome sequences of PPR virus were obtained from samples collected by veterinary authorities in the first farms notified as infected in the three European countries. Genomic analyses confirmed that the emergence of PPR across Europe has a common origin, pointing towards an introduction from Northern Africa, although additional sequencing from the virus currently circulating globally is needed to confirm this hypothesis. More sequencing from the different outbreaks in Europe could also help to resolve the pathway of PPR transmission between and within European countries. Multiple nucleotide and amino acid differences separate the genomes from Europe from other sequences, with potential impact on the functionality of viral proteins to be investigated.

Keywords: Morbillivirus, Small ruminant, Transboundary disease, Phylogenomics

Резюме

През юли 2024 г. в Гърция и Румъния, а през ноември 2024 г. в Централна България, бяха съобщени огнища на Чума на дребните преживни животни (ЧДПЖ). Произходът и връзката между тези огнища не са ясни. В това проучване геномните последователности на вируса ЧДПЖ са получени от проби, събрани от ветеринарните власти в първите ферми, обявени за заразени в трите европейски страни. Геномните анализи потвърдиха, че появата на ЧДПЖ в цяла Европа има общ произход, което сочи към въвеждане от Северна Африка, въпреки че е необходимо допълнително секвениране на вируса, който в момента циркулира в световен мащаб, за да се потвърди тази хипотеза. Повече секвениране от различните огнища в Европа също би могло да помогне за разрешаване на пътя на предаване на ЧДПЖ между и в рамките на европейските страни. Множество нуклеотидни и аминокиселинни разлики разделят геномите от Европа от други последователности, с потенциално въздействие върху функционалността на вирусните протеини, които трябва да бъдат изследвани.

Ключови думи: Морбилivirus, Дребни преживни животни, Трансгранична болест, Филогеномика

18., Challenges in introducing innovations in the veterinary sector in Bulgaria. *Economics - Innovative and Economics Research Journal*, 2023, Volume 11, No. 1, 2023, Pages 143 - 157. **Q2; SJR 044. ISSN: 23035005**

Borisov L., **Kostov I.**, Balieva G.

Abstract

The digital transformation enters all spheres of public currently. At the same time, it does not take place at the same pace and scale everywhere. Bulgaria delays behind the most European

countries in terms of the levels of the Digital Technology Penetration Index (DESI). In the presented research, the reasons for the delaying of digitization are sought, especially in the veterinary sector. In this regard, the subject of the present work is the introduction of special digital technologies to help the veterinary doctors. The aim is to reveal the reasons for the delay and to identify recommendations for a more successful introduction of modern software products and platforms in the veterinary sector. An online survey was conducted among 211 veterinarians of different professional categories and veterinary students, which revealed the main problems before the introduction of innovation and digitalization, taking into account that one of them is the aging of the veterinarians employed in it. The recommendations are made to increase their computer skills and digital competence through training, to emphasize the possibilities of digital innovation in the education of veterinary students, to develop special software products to assist veterinary professionals and the benefits for the veterinary sector are outlined from the introduction of digital innovations.

Keywords: digitalization, veterinary sector, demography

Резюме

Дигиталната трансформация навлиза във всички сфери на обществото в момента. Същевременно тя не се осъществява с еднакви темпове и мащаби навсякъде. България изостава от повечето европейски страни по отношение на нивата на Индекса за проникване на цифрови технологии (DESI). В представеното изследване се търсят причините за забавянето на дигитализацията, особено във ветеринарния сектор. В тази връзка, предмет на настоящата работа е въвеждането на специални цифрови технологии в помощ на ветеринарните лекари. Целта е да се разкрият причините за забавянето и да се определят препоръки за по-успешно внедряване на съвременни софтуерни продукти и платформи във ветеринарния сектор. Проведено е онлайн проучване сред 211 ветеринарни лекари от различни професионални категории и студенти по ветеринарна медицина, което разкри основните проблеми пред въвеждането на иновациите и дигитализацията, като се има предвид, че един от тях е застаряването на заетите в него ветеринарни лекари. Дадени са препоръки за повишаване на техните компютърни умения и дигитална компетентност чрез обучение, за акцентиране върху възможностите за дигитални иновации в обучението на студентите по ветеринарна медицина, за разработване на специални софтуерни продукти в помощ на ветеринарните специалисти и са очертани ползите за ветеринарния сектор от въвеждането на дигитални иновации.

Ключови думи: дигитализация, ветеринарен сектор, демография

19. Contemporary development of legislation on criminalization of animal cruelty. Knowledge - International Journal Scientific Papers Vol. 32.1, Issue July 2019, , pp. 201-206, 2019. <https://doi.org/10.35120/KIJ3201201K>

Kirov, V., **Kostov, I.**, Kirova, S., Balieva, G.p

Abstract

With the development of modern societies, public perceptions of animals are changing. The existence of animals begins to be seen not only as an element of property, but also gaining self-worth, and it requires an understanding of the ability of animals to feel pain, stress and suffering. Cruelty to animals has a wide public outreach and requires special attention by state competent authorities and judicial authorities to control, detect and sanction different acts of animal

cruelty. Such acts should be treated as socially dangerous actions and the perpetrators should be prosecuted as there is a scientifically proven connection between cruel treatments of animals and lasting irreversible consequences on the human mentality with subsequent criminal acts. According to the national legislation of the different countries, acts of cruelty are being criminalized concerning different categories of animals or only some of them - pets, productive animals, experimental animals. Typically, specimens of wildlife as well as invertebrates are not the subject of criminalization for cases of cruelty, but of other types of crime such as illegal trade.

In Bulgaria, until 2011 the specific animal welfare legislation did not give sufficient provisions for prevention of violence against animals. This led to the need to adopt amendments to the Penal Code with texts criminalizing the cruelty to animals in the country.

The present study analyzes the adopted texts in the Penal Code as well as the specific veterinary legislation in order to clarify the responsibilities of the competent authorities and the sanctions imposed in case of animal cruelty acts.

In Bulgaria, any manifestation of cruelty to a vertebrate animal that has led to the death, severe or permanent disability has been raised by the legislator as a separate offense with criminal liability against the perpetrator.

Actions other than those defined as a commitment of an offense against animals under the new provisions of the Penal Code, shall be regarded as violations under the Act on Veterinary Activities and the Animal Protection Act and shall be subject to administrative sanctions. For a clearer definition of the nature of the action itself, a definition of the term "cruelty" is provided within the Animal Protection Act.

The administrative punishment body should assess any case of cruelty against a vertebrate animal and report whether it is a criminal offense within the meaning of Art. 325b of the Penal Code, in order to avoid violation of the non bis in idem principle. Keywords: animal cruelty; penal code; protection of animals.

Резюме

С развитието на съвременните общества възприятията на хората относно животните се променят.

Съществуването на животните започва да се разглежда не само като елемент на собственост, но придобива самостоятелна стойност и се налага разбирането за способността на животните да изпитват болка, стрес и страдание. Проявите на жестокост към животните намират широк обществен отзвук и налагат специално внимание от страна на държавните компетентни и съдебни органи за контрол, установяване и санкциониране на прояви на насилие над животни. Такива прояви следва да се третираат като обществено опасно деяния, а извършителите да бъдат подведени под наказателна отговорност, поради научно доказаната връзка между жестоко третиране на животните и трайни необратими последици върху психиката на човека с последващи криминални изяви. Съобразно националното законодателство на различните държави, обект на криминализиране са деяния срещу различни категории животни или само спрямо някои от тях – домашни любимци, продуктивни животни, експериментални животни. Обичайно, екземпляри от дивата природа, както и безгръбначни животни не са обект на криминализиране за случаи на жестокост, а на друг тип престъпления като например нелегална търговия.

В България, специфичното законодателство за защита на животните до 2011 г. не осигуряваше в достатъчна степен превенцията срещу прояви на насилие над животни.

Това доведе до необходимостта от приемане на промени и допълване на Наказателния кодекс с текстове, инкриминиращи жестокостта срещу животните в страната.

Настоящата разработка прави анализ на приетите текстове в Наказателния кодекс като съпоставя и специфичното ветеринарномедицинско законодателство за изясняване отговорностите на компетентните органи и налаганите санкции при установяване на случаи на жестокост срещу животни. В България, всяка проява на жестокост над гръбначно животно, която е довела до причиняване на смърт, тежко или трайно увреждане е въздигната от законодателя в самостоятелно престъпление с предвидена наказателна отговорност срещу извършителя. Действия, извън тези, които изпълняват състава на престъпление срещу животните по новите текстове в Наказателния кодекс, се разглеждат като нарушения съгласно Закона за ветеринарномедицинската дейност и Закона за защита на животните и подлежат на административни санкции. За по-ясно определяне характера на проявата, дефиниция на понятието „жестокост“ се формулира в Закона за защита на животните.

Административно наказващият орган следва да преценени всеки случай на проявена жестокост срещу гръбначно животно и да отчита дали не се касае за извършено престъпление по смисъла на чл. 325 б от Наказателния кодекс, с оглед избягване нарушаване на принципа *non bis in idem*.

Ключови думи: жестокост срещу животни; наказателен кодекс; защита на животните

20. Водене на борба със Синия език по дивите преживни животни, отглеждани в оградени площи. Ветеринарна практика, 2/2021 ISSN 2815-2956

Георгиев Г., Василева М., **Костов И.**, Макавеев Е.

Резюме

Синият език (катарална треска по овцете, *Bluetongue* – BT) е остро вирусно, векторнопреносимо, неконтагиозно заболяване по преживните животни, предизвиквано от *Bluetongue virus* (BTV). Пренася се чрез инсекти от рода *Culicoides* (Diptera: Ceratopogonidae), въпреки че предаването и от други вектори² чрез ухапвания или рани по кожата и предаването от майката на плода също са възможни. Характерна за него е силно изразената сезонна динамика в страните от умерените географски ширини, свързана с периода на активно летене на векторите преносители. BTV принадлежи към род *Orbivirus* на сем. *Reoviridae*. Вирусът на синия език се характеризира с голяма антигенна вариабилност от 28 серологични типа, което се обуславя от пластичността и сегментираността на неговия геном. BTV може да зарази широк спектър от домашни и диви преживни животни – овце, кози, говеда, антилопи, биволи, европейски бизони, муфлони, сърни, елени, диви кози, якове, камили, и затова болестта се означава още като син език по преживните животни. Говедата и козите обикновено проявяват субклинични инфекции и поради това могат да служат като важни и скрити вирусни резервоари за овцете. Някои серотипове на вируса, като серотип 8, който наскоро предизвика инфекция в Северна Европа, показват по-висока вирулентност при говеда и имат сериозни социално-икономически последици.

Във връзка с необходимостта от контрол на заболяването син език по дивите преживни животни на територията на страната и невъзможността да се извършва поголовна ежегодна ваксинация, както и исканите от Изпълнителната агенция по горите (ИАГ)

мерки за ограничаване на разпространението на вируса между дивите преживни заради сериозните загуби при тях през 2020 г., Центърът за оценка на риска по хранителната верига (ЦОРХВ) си постави за цел да направи научна оценка на възможностите за водене на ефективна борба с болестта син език по дивите преживни животни на територията на България, като предложи адекватни методи за намаляване на популациите от кръвосмучещи насекоми, разпространяващи вируса BTV между дивите преживни животни, отглеждани в оградени площи в горските стопанства на територията на страната.

На база на направения анализ се извеждат следните препоръки:

1. Високата плътност на благороден елен (*Cervus elaphus*) в някои европейски региони поражда опасения относно потенциалната роля, която неваксинираните европейски диви преживни животни могат да играят за поддържането или разпространението на вируса на синия език.
2. Дивите преживни животни все повече се считат за важен възел в тази мрежа, а някои видове се смятат за отлични индикатори (сентинели) за циркулацията на BTV.
3. Дезинсекционната практика за борба с възрастните форми на мокреците не разполага с инсектициди с избиращо действие, поради което обработките на големи площи с инсектициди крие сериозни рискове от отрицателно въздействие върху хора, животни, полезни насекоми в т.ч. и полезните опрашители (пчелите и др.), рибите и хранителните продукти.
4. Преди започване на програма за борба с куликоидите за всяко горско стопанство ще бъде необходимо да се идентифицират потенциалните места за размножаване на векторите (биотопите) и заобикалящата ги местност. Ограничаването на обработките до фокусирани зони позволява целенасочен контрол на векторните видове, намаляване на екологичното въздействие и опазване на естествената биоценоза.
5. Препоръчва се на ИАГ за водене на ефективна борба с болестта син език по дивите преживни животни, отглеждани в оградени площи в горските стопанства на територията на България, да се из ползват методи за намаляване на популациите от кръвосмучещи насекоми, разпространяващи вируса на BTV между дивите преживни животни, чрез употребата на ларвицидни препарати за локална наземна употреба, насочени към ларвите в местообитанието за размножаване, преди те да могат да се превърнат във възрастни куликоиди и да се разпръснат.
6. За доказване на ефективността от използваните ларвицидни средства трябва да се следи за плътността на възрастните екземпляри на куликоиди в местата за отглеждане на диви преживни животни с помощта на залагането на светлинни капани за куликоиди. Уловените на възрастните екземпляри и плътността на компетентните вектори ще бъдат критерии за оценка на противоепидемичните мероприятия по контрола на векторите с използването на ларвицидни средства и контрола над честотата на обработките на биотопите.

Abstract

Bluetongue (Bluetongue – BT) is an acute viral, vector-borne, non-contagious disease of ruminants caused by Bluetongue virus (BTV). It is transmitted by insects of the genus *Culicoides* (Diptera: Ceratopogonidae), although transmission by other vectors² through bites or skin wounds and transmission from mother to fetus are also possible. It is characterized by a

strong seasonal dynamics in temperate countries, associated with the period of active flight of the vector vectors. BTV belongs to the genus Orbivirus of the family Reoviridae. Bluetongue virus is characterized by a high antigenic variability of 28 serological types, which is determined by the plasticity and segmentation of its genome. BTV can infect a wide range of domestic and wild ruminants – sheep, goats, cattle, antelopes, buffaloes, European bison, mouflons, roe deer, deer, chamois, yaks, camels, and is therefore also known as ruminant bluetongue. Cattle and goats usually show subclinical infections and can therefore serve as important and latent viral reservoirs for sheep. Some serotypes of the virus, such as serotype 8, which recently caused infection in northern Europe, show higher virulence in cattle and have serious socio-economic consequences.

In connection with the need to control bluetongue disease in wild ruminants on the territory of the country and the impossibility of carrying out mass annual vaccination, as well as the measures requested by the Executive Forestry Agency (EFA) to limit the spread of the virus among wild ruminants due to the serious losses in them in 2020, the Center for Food Chain Risk Assessment (CFCRA) set itself the goal of conducting a scientific assessment of the possibilities for effective control of bluetongue disease in wild ruminants on the territory of Bulgaria, by proposing adequate methods for reducing the populations of blood-sucking insects spreading the BTV virus among wild ruminants kept in fenced areas in forest holdings on the territory of the country.

Based on the analysis, the following recommendations are made:

1. The high density of red deer (*Cervus elaphus*) in some European regions raises concerns about the potential role that unvaccinated European wild ruminants may play in the maintenance or spread of bluetongue virus.
2. Wild ruminants are increasingly considered an important node in this network, and some species are considered excellent indicators (sentinels) for the circulation of BTV.
3. The disinsection practice for the control of adult forms of the lice does not have insecticides with selective action, therefore the treatment of large areas with insecticides poses serious risks of negative impacts on humans, animals, beneficial insects including beneficial pollinators (bees, etc.), fish and food products.
4. Before starting a Culicoides control program for each forestry, it will be necessary to identify potential vector breeding sites (biotopes) and the surrounding area. Limiting treatments to focused areas allows for targeted control of vector species, reduction of environmental impact and protection of the natural biocenosis.
5. It is recommended to the IAG for effective control of bluetongue in wild ruminants kept in fenced areas in forestry enterprises on the territory of Bulgaria, to use methods to reduce populations of blood-sucking insects spreading the BTV virus among wild ruminants, through the use of larvicidal preparations for local ground use, targeting larvae in the breeding habitat before they can develop into adult Culicoides and disperse.
6. To demonstrate the effectiveness of the larvicidal agents used, the density of adult Culicoides in wild ruminant observation areas should be monitored using Culicoides light traps. The number of adults caught and the density of competent vectors will be criteria for evaluating the anti-epidemic measures for vector control with the use of larvicidal agents and control over the frequency of biotope treatments.

Костов И., Киров В., Костадинова Г.

Резюме

Търговията с храни по интернет (търговия от разстояние) се превръща все повече и повече в един от основните начини на продажбата им по целия свят. Днес тя се определя в ЕС като „договор от разстояние“, т.е. всеки договор или каквото и да е средство, което без едновременното физическо присъствие на доставчика и потребителя може да се използва за сключване на договор между тези два субекта. Различните методи за продажба вече са обхванати от законодателството на ЕС, включително текстови съобщения, телефонни обаждания, интерактивна телевизия, поръчки по пощата и онлайн продажба чрез различни канали (собствен уебсайт, уебсайт на търговец или търговец на дребно, онлайн платформи, социални мрежи и др.).

С настоящия работа си поставихме за цел да направим литературен преглед и анализ на европейските и националните изисквания при търговията от разстояние, както и да направим следните изводи на тази база:

1. Да се разработят и въведат от БАБХ „проактивните търсения“ за идентифициране на нерегистрирани оператори и лица търгуващи с храни по интернет използвайки инструменти, необходими за контрол на този тип продажби, като тайно пазаруване.

2. Разработване на процедури за контрол и санкции спрямо бизнес оператори с храни, продаващи по интернет от чужбина (базирани в други държави-членки или в държави извън ЕС) чрез координирани действия със съответните компетентни власти на ДЧ или трети страни на база на Регламент (ЕС) 2017/625 и Закона за управление на агрохранителната верига.

Ключови думи: онлайн търговия с храни, европейско законодателство, официален контрол

Abstract

Online food trade (distance selling) is becoming more and more one of the main ways to sell food around the world. Today, e-commerce in food is defined in the EU as a "distance contract", i.e. any contract or any means which, without the simultaneous physical presence of the supplier and the consumer, can be used to conclude a contract between those two entities. The various sales methods are already covered by EU law, including text messaging, telephone calls, interactive television, mail orders and online sales through various channels (own website, retailer's website, online platforms, social networks, etc.).

With this work we aim to make a literature review and analysis of the European and national requirements for internet sales of food, as well as to draw some conclusions based on this analysis.

The following conclusions could be drawn from the analysis of the European and national requirements for distance trade in food:

1. To develop and implement by the BFSA "proactive searches" to identify unregistered operators and food traders on the Internet using tools needed to control this type of sales, such as mystery shopping.

2. Development of control procedures and sanctions against food business operators selling online from abroad (based in other Member States or in non-EU countries) through coordinated actions with the relevant competent authorities of MS or third countries on the basis of a Regulation (EU) 2017/625 and the Agro-Food Chain Management Act.

Key words: online food sales, European legislation, official control

22. Ветеринарномедицинско законодателство на Европейския съюз и неговата адекватност с основните принципи и стандарти на Световната организация за здравеопазване на животните. Ветеринарна сборка 3-4/2024, стр. 56-62. ISSN 0205-3829

Костов И.

Резюме

Международното бюро по епизоотии, преименувано на Световна организация за здравеопазване на животните (СОЗЖ) или World Organization for Animal Health, като запазва своя акроним OIE е създадена на 25 януари 1924 г., когато двадесет и осем държави подписват "Международното споразумение за създаване на Международното бюро по епизоотии, като една от основателките е България. Ратифицирането на това споразумение от 1924 г. за създаване на Международното бюро по епизоотии (OIE) със седалище в Париж отразява желание, ясно изразено от Генералния секретар на Лигата на народите. Днес, СОЗЖ е международна организация, в която членуват 182 държави. Тя е отговорна за подобряване на здравето на животните по света и поддържа постоянна координация с 45 международни и регионални организации и има регионални офиси на всеки континент. Дейността на организацията е финансирана от задължителни годишни вноски и от доброволни вноски от държавите-членки.

С настоящия работа си поставихме за цел да направим литературен преглед и анализ на ветеринарномедицинско законодателство на ЕС и неговата адекватност с основните принципи на Международния зоосанитарен кодекс на СОЗЖ и да направим някои заключения на база на този анализ по случай 100 годишнината от създаването на организацията.

От направения анализ на ветеринарномедицинско законодателство на ЕС и неговата адекватност с основните принципи на СОЗЖ биха могли да се изведат следните изводи:

1. Необходимо е още по-тясно сътрудничество между СОЗО и ЕК във връзка с концепцията „Един свят - Едно здраве“ и „Една професия – един глас“.

2. Р. България, чрез своите структури – МЗХ и Българската агенция по безопасност на храните би следвало все по- активно да участва в процеса на създаване или промяна на международното законодателство на СОЗЖ по здравеопазване на животните чрез процедурите на комитология в рамките на работните групи на Постоянният комитет по хранителната верига и здравеопазване на животните и Работната група по животните и ветеринарните въпроси на Съвета, особено в нейната подгрупа Главни ветеринарни служители

Ключови думи: Международното бюро по епизоотии, исторически справки за СОЗЖ, сътрудничеството между СОЗЖ и ЕК

Summary

The World Organization for Animal Health (OIE), renamed the World Organization for Animal Health (WOAH), while retaining its acronym OIE, was established on 25 January 1924, when twenty-eight countries signed the "International Agreement establishing the OIE, with Bulgaria as one of the founding members. The ratification of this 1924 agreement establishing the OIE with headquarters in Paris reflected a desire clearly expressed by the Secretary-General of the League of Nations. Today, OIE is an international organization with 182 member countries. It is responsible for improving animal health worldwide and maintains constant coordination with 45 international and regional organizations and has regional offices on every continent. The organization's activities are financed by mandatory annual contributions and voluntary contributions from member countries.

With this work, we have set ourselves the goal of making literature review and analysis of EU veterinary legislation and its adequacy with the basic principles of the International Animal Health Code of the OIE and to draw some conclusions based on this analysis on the occasion of the 100th anniversary of the establishment of the organization.

From the analysis of EU veterinary legislation and its adequacy with the basic principles of the OIE, the following conclusions could be drawn:

1. Even closer cooperation is needed between the OIE and the EC in relation to the concept of "One World - One Health" and "One Profession - One Voice".
2. The Republic of Bulgaria, through its structures – the Ministry of Agriculture and Food Safety and the Bulgarian Food Safety Agency, should increasingly actively participate in the process of creating or amending international legislation on animal health of the OIE through comitology procedures within the working groups of the Standing Committee on the Food Chain and Animal Health and the Working Party on Animals and Veterinary Questions of the Council, especially in its subgroup Chief Veterinary Officers

Keywords: International Office of Epizootics, historical references on OIE, cooperation between OIE and the EC

23. Оценка на риска на месо и субпродукти от птици, доотгледани в технологично свързан обект с потвърдена високопатогенна инфлуенца по птиците. Ветеринарна сборка, 3-6/2023 стр. 28-33. ISSN 0205-3829

Костов И., Петкова П.

Резюме

С оглед предотвратяване на разпространението на ВПИП и защитата на общественото здраве, реализацията на птиче месо и птичи продукти, добити от птици, отглеждани в технологично свързани обекти, и/или такива, които попадат в зоните на наблюдение и рестрикции около животновъден обект с констатирана ВПИП, се прилагат страги правила и регулации.

За тази цел, авторите си поставиха задача да оценят риска при реализиране на птиче месо и субпродукти от птици, добити от от птици, отглеждани в технологично свързани обекти, и/или такива, които попадат в зоните на наблюдение и рестрикции около животновъден обект с констатирана ВПИП, когато инкубационният период на заболяването не е преминал.

Анализът на литературните данни, свързани с наличие на щамове на вируса на ВПИП в скелетната мускулатура, показва че намиране на вируси в нея не означава заболяване при водолюбивите птици. Може да се направи извод, че липсата на клинични признаци не

изключва вероятност за наличие на вируса в мускулната тъкан. При липса на изчерпателни научни данни за предаване на вируса на ВПИП чрез храни, и като се вземе предвид факта, че нивото на тези вируси в птичето месо е по-високо в ранните етапи на инфекцията, бяха направени следните препоръки:

1. Вземайки под внимание изискванията на чл. 33, параграф 1, б. „б“, ii) от Делегиран регламент (ЕС) 2020/687, добитото прясно птиче месо следва да бъде реализирано само на националния пазар на държавата членка.

2. С оглед етиологичната специфика на вирусите на ВПИП, може да се направи извод, че при инфекция с високопатогенни вируси, птичите продукти носят о-висок риск да съдържат жизнеспособни вируси, отколкото нископатогенните щамове на вируса. Предвид факта, че прясното месо е добито от птици, произхождащи от животновъден обект, находящ се в защитена зона в рамките на инкубационния период, замразеното месо и субпродукти следва да се насочват за термична преработка съответствие с режимите посочени в Приложение VII от Делегиран регламент (ЕС) 2020/687 или тези, определени в чл. 10.4.23 на Глава 10.4. от Здравния кодекс на сухоземните животни на Световната организация за здравеопазване на животните (СОЗЖ).

Summary

In order to prevent the spread of HPAI and protect public health, the sale of poultry meat and poultry products obtained from birds raised in technologically related facilities and/or those that fall within the surveillance and restriction zones around a livestock facility with confirmed HPAI is subject to strict rules and regulations.

To this end, the authors set themselves the task of assessing the risk of selling poultry meat and poultry by-products obtained from birds raised in technologically related facilities and/or those that fall within the surveillance and restriction zones around a livestock facility with confirmed HPAI, when the incubation period of the disease has not passed.

The analysis of the literature data related to the presence of HPAI virus strains in the skeletal muscles showed that the finding of viruses in it does not mean disease in waterfowl. It can be concluded that the absence of clinical signs does not exclude the possibility of the presence of the virus in muscle tissue. In the absence of comprehensive scientific data on the transmission of the HPAI virus through food, and taking into account the fact that the level of these viruses in poultry meat is higher in the early stages of infection, the following recommendations were made:

1. Taking into account the requirements of Article 33, paragraph 1, point (b), ii) of Delegated Regulation (EU) 2020/687, the obtained fresh poultry meat should be sold only on the national market of the Member State.

2. In view of the etiological specificity of HPAI viruses, it can be concluded that in case of infection with highly pathogenic viruses, poultry products carry a higher risk of containing viable viruses than low pathogenic strains of the virus. Given that the fresh meat is obtained from birds originating from a holding located in a protected zone within the incubation period, the frozen meat and offal should be sent for thermal processing in accordance with the regimes set out in Annex VII to Delegated Regulation (EU) 2020/687 or those set out in Article 10.4.23 of Chapter 10.4. of the Terrestrial Animal Health Code of the World Organisation for Animal Health (OIE).

Божков И., **Костов И.**, Макавеев Е.

Резюме

Откриването на Ветеринарномедицинския факултет през 1923г. е епохално дело в историята на ветеринарната медицина в България и има неоценим принос за цялостното развитие на ветеринарната служба и дейност в страната. Статията прави анализ на развитието на ветеринарномедицинската дейност през различни обществено-икономически строеве от развитието на страната- през периода след освобождението на България от турско робство, изграждане на капиталистическото общество, по време на социалистическото развитие на страната, в периода след 10.11.1990 и приемане на страната в ЕС. Направен е анализ на предизвикателствата от прилагане на новите изисквания на Федерацията на ветеринарните лекари в Европа, както и трудностите пред обединението на съществуващите днес две ветеринарни организации.

Abstract

The opening of the Faculty of Veterinary Medicine in 1923 is an epoch-making event in the history of veterinary medicine in Bulgaria and has made an invaluable contribution to the overall development of the veterinary service and activity in the country. The article analyzes the development of veterinary medical activity during different socio-economic stages of the country's development - during the period after the liberation of Bulgaria from Turkish slavery, the construction of a capitalist society, during the socialist development of the country, in the period after 10.11.1990 and the country's accession to the EU. An analysis of the challenges of implementing the new requirements of the Federation of Veterinary Doctors in Europe, as well as the difficulties facing the unification of the two veterinary organizations that exist today, is made.

25. Терминологичен речник на правната уредба във ветеринарномедицинската дейност и животновъдството, книга, изд. ИК „Кота“, Стара Загора, стр. 268. **ISBN 978-954-305-411-4**

Василев К., **И. Костов**, Г. Балиева, Л. Костадинова

Книгата представлява сборник на професионалните термини – ползвани в националните правни актове, които регламентират ветеринарномедицинската дейност и животновъдството.

Включените термини са взети от 241 официално публикувани и селектирани правни актове, а общият брой на упоменатите термини е 2000бр. с представени повече от 3000 определения (дефиниции). В края на всяка дефиниция в скоба е отбелязан номерът на съответния правен акт, чийто наименование може да бъде установено в „Списък на ползваните правни актове“. Освен правни актове, които регулират ветеринарномедицинската дейност, книгата включва и професионални термини от други сфери- медицина, биология и Световната здравна организация по здравеопазване на животните.

The book is a collection of professional terms - used in national legal acts that regulate the veterinary medicine and animal husbandry.

The included terms are taken from 241 officially published and selected Bulgarian legal acts, and the total number of the mentioned terms is 2000 with more than 3000 definitions presented. At the end of each definition, the number of the relevant legal act is indicated in brackets, the name of which can be found in the "List of legal acts used". In addition to legal acts that regulate veterinary activities, the book includes professional terms from other fields - medicine, biology and the World Organization for Animal Health.

26. Европеизация и евроинтеграция на ветеринарномедицинската служба в България, книга, 2018, книга, издава Център за оценка на риска по хранителната верига, София, 2018, 92-192, 237-238, 250-252. **ISBN 978-619-7909-00-7**

Божков И., **И. Костов**, Я. Иванов, Б. Ликов, Г. Георгиев, Е. Макавеев, Д. Попова, М. Люцканов, Г. Балиева

В настоящата книга авторският колектив се е стремил да спазва строго основните историографски принципи: хронологичност, обективност, автентичност, безпристрастност, документална аргументация и избягване на политизацията.

Имайки в предвид и огромната роля, която е изиграла ветеринарномедицинската професия за обществено – икономическото развитие на страната, авторският колектив си постави за цел:

- Да анализира и проследи генезиса и развитието на основните фактори (външни и вътрешни) за европеизацията на ветеринарномедицинската служба в течение на 140-те години от нейното създаване;
- Да изясни и аргументира ролята и приноса на ветеринарномедицинската служба за приемането на Р. България в ЕС и нейната евроинтеграция;
- Да анализира основните тенденции и насоки за развитието на ветеринарномедицинската служба и на пътищата за тяхното осъществяване в контекста на новата концепция на ЕС за усъвършенстване на нормативно правната уредба, а също така и отговорните функции на Р. България, като външна граница на ЕС и негова защитна противоепидемиологична бариера.

За изпълнение на тази трудна и отговорна задача бе необходимо да се извърши огромна изследователска работа - издирени, систематизирани и анализирани бяха много архивни източници – нормативни актове, публикации, монографии, доклади, решения, личният архив на членове от авторския колектив във връзка със създаването и развитието на ветеринарномедицинската служба в Р. България.

За съставянето на първата част от книгата са използвани изцяло или частично много от оценките, изводите и формулировките за процесите в Следосвобожденския период, направени от проф. Георги Павлов в неговата публикация – „Страници из ветеринарната служба в България до Съединението“. Тези основни изводи са доразвити от И. Къльпов във фундаменталния му труд „Принос към историята на ветеринарната медицина в Р. България“, а също така и от И. Илиев – „Ръководители на ветеринарномедицинската служба в Р. България: 1881-2005 г.“. Използвани са също така публикации на редица видни историографи, докладвани на симпозиумите по История на ветеринарната медицина – Варна, 1989 г., София, 1993 г. и Стара Загора, 2001 г. (Т. Стаматов, Ц. Цонев, Т. Иванова, Р. Рачев, Топузов, А. Стоянов, К. Василев,

Й. Костадинов и др.). При разработване на раздела за ролята на съсловната организация за Европеизацията на ветеринарномедицинската служба в Р. България са използвани изводи и оценки, направени в излезлия през 2012 г. „Летопис на Съюза на ветеринарните лекари в Р. България 1892-2012 г. “ В първата част на книгата е направен и ретроспективен анализ на влиянието на външните и вътрешни фактори за европеизация на ветеринарномедицинските служби в България. Подчертана е ролята на руските ветеринарни лекари, поставили основите на гражданската и военната ветеринарномедицински служби в страната. Аргументирано е френското, немското и италианското влияние за разработване на първите законови актове, създаването на научноизследователски и диагностични звена, граничния и ветеринарномедицински контрол на храните и ветеринарномедицинското образование. Подчертана е ролята на международното ветеринарномедицинско сътрудничество и българското участие в неговите ръководни органи, на изградената уникална ветеринарномедицинска организация през периодите 1923 – 1936 г. и през 1976 – 1990 г. възприети от Световната организация за здравеопазване на животните, Организацията по прехрана и земеделие и ЕС като модел за ефективно осъществяване на ветеринарномедицинските дейности.

Във втората част е аргументиран принос на Националната ветеринарномедицинска служба за хармонизиране на ветеринарномедицинското законодателство в страната с нормативно-правната уредба на ЕС, преструктурирането на предприятията на хранително-вкусовата промишленост, въвеждането на системата HSHP и усъвършенстване на ветеринарно-санитарния и граничния контрол, допринесли за приемането на Р България в ЕС. Подчертана е ролята на страната, като външна граница на ЕС и нейния принос за повишаване ефективността на профилактиката и борбата с шапа и заразни нодуларен дерматит по говедата. Изтъкнато е ползотворното сътрудничество на Българската агенция по безопасност на храните и Центъръа за оценка на риска по хранителната верига с институциите на ЕС и Европейския орган по безопасност на хранит.

В третата част на книгата са разгледани някои от най-актуалните съвременни проблеми – биосигурността на промишлените ферми, компартиментализацията и зонирането, ролята на фондовата система и застраховането на животните, биотероризма, необходимостта от засилване на Балканското ветеринарномедицинско сътрудничество, световните, европейски и национални тенденции и проблеми в областта на ветеринарномедицинското образование и пътищата за тяхното по-ефективно управление и решаване.

In this book, the author's team has tried to strictly observe the basic historiographical principles: chronology, objectivity, authenticity, impartiality, documentary argumentation and avoidance of politicization.

Taking into account the huge role played by the veterinary profession for the socio-economic development of the country, the team set itself the goal:

- To analyze and trace the genesis and development of the main factors (external and internal) for the europeanization of the veterinary service 140 - year period after its establishing;

- To clarify and argue the role and contribution of the veterinary service for the accession of the Republic of Bulgaria to the EU and its European integration;

- To analyze the main trends and guidelines for the development of the veterinary service and the ways for their implementation in the context of the new EU concept for improving the legal framework, as well as the responsible functions of the Republic of Bulgaria, such as the EU external border and its protective anti-epizootic barrier; To perform this difficult and responsible task, a great deal of research work was required. Many archival sources were searched, systematized and analyzed - normative acts, publications, monographs, reports, decisions, the personal archive of members of the author's team in connection with the establishment and development of the veterinary service in the Republic of Bulgaria.

Many of the assessments, conclusions and formulations for the processes in the Post-Liberation period, made by Prof. Georgi Pavlov in his publication - "Pages from the Veterinary Service in Bulgaria to the Union" were he used to compile the first part of the book. These main conclusions were further developed by I. Kalapov in his fundamental work "Contribution to the history of veterinary medicine in the Republic of Bulgaria", and also by I. Iliev - "Heads of the veterinary service in the Republic of Bulgaria: 1881-2005. ". Publications of a number of prominent historians, reported at the symposia on the History of Veterinary Medicine - Varna, 1989, Sofia, 1993 and Stara Zagora, 2001 (T. Stamatov, Ts. Tsonev, T. Ivanova, R. Rachev, Topuzov, A. Stoyanov, K. Vasilev, J. Kostadinov and others) In developing the section on the role of the professional organization for the Europeanization of the veterinary service in the Republic of Bulgaria, conclusions and assessments made in the 2012 Chronicle of the Union of Veterinarians in the Republic of Bulgaria 1892-2012 were used. Also, in the first part of the book a retrospective analysis of the influence of external and internal factors for Europeanization of the veterinary services in Bulgaria is made. The role of the Russian veterinarians, who laid the foundations of the civil and military veterinary services in the country, was emphasized. The French, German and Italian influences for the development of the first legal acts, the creation of research and diagnostic units, the border and veterinary control of food and veterinary education were argued. The role of the international veterinary cooperation and the Bulgarian participation in its governing bodies, of the unique veterinary organization established in the periods 1923-1936 and in 1976-1990 adopted by the WHO, FAO and the EU as a model for effective implementation of veterinary activities is emphasized.

The second part argues the contribution of the National Veterinary Service (NVS) to harmonize the veterinary legislation in the country with the EU legislation, the restructuring of the food industry, the introduction of the HSHP system and the improvement of veterinary and border control, the adoption of Republic of Bulgaria in the EU. The role of the country as an external border of the EU and its contribution to increasing the effectiveness of the prevention and control of foot-and-mouth disease and nodular dermatitis is emphasized. The fruitful cooperation of the Bulgarian Food Safety Agency and the Risk Assessment Center on Food Chain with the EU and EFSA institutions was emphasized.

The third part of the monograph examines some of the most current issues - biosecurity of industrial farms, compartmentalization and zoning, the role of the stock system and animal insurance, bioterrorism, the need to strengthen Balkan veterinary cooperation, global, European and national trends and problems in the field of veterinary education and the ways for their more effective management and solution.

27. Организационно-правни, ветеринарно-санитарни и технологични аспекти на законодателните актове в областта на контрола на млякото и млечните продукти в Европейския съюз и тяхното въвеждане (транспониране) в законодателната уредба на България, книга, изд. Авангард Прима, София, 2020. ISBN 978-619-239-359-5

Костов, И.

Проблемите, свързани със създаването, статута, функционирането и разширяването на ЕС, са обект на много публикации в световната, европейската и националната литература. Значим е броят на научните изследвания, свързани с контрола и безопасността на храните и тяхното свободно движение между държавите членки, а също така и в трети страни. Сравнително малък е броят на научните публикации в Р България поради късното присъединяване на страната през 2007 г. и недооценената роля на ветеринарномедицинската наука в след- присъединителния период и периода на пълноправно членство на страната до наши дни. Това с още по-голяма степен се отнася и за научните изследвания, свързани с безопасността на млякото и млечните продукти.

В настоящата книга се разглеждат голяма част от въпросите свързани с организационно –правни, ветеринарно-санитарни и технологични аспекти на законодателните актове в областта на контрола на млякото и млечните продукти в Европейския съюз и тяхното въвеждане (транспониране) в законодателната уредба на България в периода след присъединяване към ЕС и тяхното доразвиване в динамика през периода на пълноправно членство на страната и до наши дни, които обаче са обогатени и допълнени с нови данни, тенденции и насоки от нормотворческия процес в ЕС и България от последния период 2016-2019г.

Разгледан е ветеринарно-санитарният контрол на млякото и млечните продукти в светлината поетите през периода 1997-2007г. предприприсъединителни ангажименти и неизпълнените за периода 2007-2019г. следприсъединителни ангажименти за подобряване на качеството на суровото мляко, като е направен пълен анализ на препоръките на одитните мисии на ГД САНТЕ през 2013г. и 2015 г. по отношение на укрепването на системата за контрол на качеството на суровото краве мляко и за коригиране на констатираните по времето на тези мисии несъответствия. В тази връзка е разгледан в детайли разработеният от експерти на Министерство на земеделието, храните и горите и Българската агенция по безопасност на храните през 2015г. План за действие на България – укрепване на схемата за тестване на качеството на суровото мляко. Направен е и анализ на мерките от българска страна предложени в него, и по – специално:1. преглед на българските законови и административни мерки за въвеждането в действие на схемата на ЕС за събиране и изпитване и суровото краве мляко;2. преценка на състоянието на акредитираните лаборатории, ангажирани в анализите на качеството на суровото краве мляко; 3. въвеждане на нов модул „Мляко“ в интегрираната информационна система „ВетИс“ на БАБХ;4. официална преоценка на състоянието на млекодобивните обекти с оглед на съответствието им с структурните и хигиенни изисквания за събиране на суровото краве мляко;5. разделяне на млекодобивните стопанства според големината им и начините на взимане на млечни проби на млекодобивни стопанства с 50 и повече крави, млекодобивни стопанства с 10 до 49 крави и млекодобивни стопанства с 1 до 9 крави (задан двор).

В книгата се анализира и необходимостта от актуализиране на действащото национално законодателство в областта на безопасност на храните и хранителната

верига в периода на пълноправно членство на Р България 2007-2019г. (Закон за храните и Закон за ветеринарномедицинската дейност), както и проблемите в сектора произтичащи от последната промяна на законодателството на ЕС по безопасност на храните и безопасността на хранителната верига 2013-2016г. – въвеждането на новият регламент за официален контрол – Регламент (ЕС) 2017/625.

The problems related to the creation, status, functioning and enlargement of the EU have been the subject of many publications in world, European and national literature. Significant is the number of studies related to food control and safety and the free movement of food between the Member States as well as from and to third countries. The number of scientific publications in the Republic of Bulgaria is relatively small due to the late accession of the country in 2007 and the underestimated role of the veterinary science in the post-accession period and the period of full membership of the country to this day. This is even more true for research on the safety of milk and dairy products.

This book deals with many of the issues related to organizational, legal, veterinary and technological aspects of legislation in the field of control of milk and dairy products in the European Union and their introduction (transposition) in the legislation of Bulgaria during the period after accession of the country to the EU and their further development in dynamics during the period of full membership of the country and to this day, which, however, are enriched and supplemented with new data, trends and guidelines from the rule-making process in the EU and Bulgaria from the last period 2016-2019.

The veterinary and sanitary control of milk and dairy products in the light taken in the period 1997-2007 is considered pre-accession commitments and unfulfilled for the period 2007-2019 post-accession commitments to improve the quality of raw milk, with a full analysis of the recommendations of the DG SANTE audit missions in 2013 and 2015 with regard to strengthening the quality control system for raw cow's milk and correcting any inconsistencies identified during these missions. In this regard, the project developed by experts of the Ministry of Agriculture and Food and the Bulgarian Food Safety Agency in 2015 is considered in detail - "Action plan of Bulgaria - strengthening the scheme for testing the quality of raw milk". An analysis was also made of the measures proposed by the Bulgarian side in the Plan, and in particular: 1. a review of the Bulgarian legal and administrative measures for the implementation of the EU scheme for the collection and testing of raw cow's milk; 2. assessment of the condition of the accredited laboratories engaged in the analyzes of the quality of the raw cow's milk; 3. introduction of a new module "Milk" in the integrated information system "VetIs" of the BFSA; 4. official reassessment of the condition of the dairy establishments with a view to their compliance with the structural and hygienic requirements for the collection of raw cow's milk; 5. division of dairy farms according to their size and methods of taking milk samples of dairy farms with 50 or more cows, dairy farms with 10 to 49 cows and dairy farms with 1 to 9 cows (backyard).

The book also analyzes the need to update the current national legislation in the field of food safety and the food chain in the period of full membership of the Republic of Bulgaria 2007-2019. (Food Act and Law of Veterinary Activity), as well as the problems in the sector arising from the latest changes in EU food safety and safety of agri-food chain legislation 2013-2016 - the introduction of the new official control regulation - Regulation (EU) 2017/625.

28. Организационно-правни, ветеринарно-санитарни и технологични аспекти на законодателните актове в областта на контрола на млякото и млечните продукти в Европейския съюз и тяхното въвеждане (транспониране) в законодателната уредба в периода преди и след присъединяването на България към ЕС, монография, изд. Авангард Прима, 2020, София, стр.112. ISBN 978-619-239-360-1

Костов, И.

България поради геополитическото си положение в Югоизточна Европа е свързваща връзка между ЕС и Балканите, Черноморския регион и страните от Близкия Изток. Присъединяването на България към Европейския съюз беше едно от събитията от изключително значение в съвременната история на страната. Присъединяването оказва силно влияние върху всички области на икономиката и обществения живот в страната. Това беше особено важно за производството и преработката на сурово мляко и млечни продукти.

Анализът на законодателните процеси и процедури, свързани с транспонирането и прилагането на законодателството на ЕС за контрол на здравето на животните при производството на сурово мляко и санитарен контрол в производството на млечни продукти, показва, че проблемите на организационните, правните, ветеринарните и технологичните аспекти в контрола на млякото и млечните продукти в ЕС и тяхното прилагане (транспониране) в законодателството на България в периода преди и след присъединяването на България към ЕС се обсъждат, договарят и регулират в много европейски и български документи и са обект на множество публикации на български и европейски експерти. Тези проблеми обаче, като се имат предвид само определени процеси, се считат за фрагментирани един от друг или събития и връзката между тях при разработването, приемането, транспонирането и прилагането на законодателството на ЕС относно контрола на здравето на животните при производството на сурово мляко и производството на млечни продукти както по време на подготовката, така и за присъединяването на България към ЕС не се търси.

Монографията е в обем 119 страници и има за цел да изложи всички факти свързани с организационно – правни, ветеринарно-санитарни и технологични аспекти на законодателните актове в областта на контрола на млякото и млечните продукти в Европейския съюз и тяхното въвеждане (транспониране) в законодателната уредба на България в предприсъединителния период 1997-2007г. и след присъединителния период на страната 2007г. до 2015г.

Монографията е съставена на базата на защитена дисертация от автора за присъединяване на научна степен доктор. В работата се анализира и изяснява законодателната дейност на институциите на ЕС въз основа на принципите на паралелна конкурентна компетентност при създаването на законодателни актове на ЕС. Направен е научно обоснован анализ на процеса на комитология и необходимостта от подобряване на професионалното обучение и експертната компетентност на българските участници в заседанията на работните групи на Съвета и Комисията. В допълнение бяха направени основните принципи и процеси на моделите за създаване и функциониране на агенции по безопасност на храните в държавите-членки, включително и в България. Анализирани и изяснени са структурата и функциите на ЕОБХ и на Българския център за оценка на риска при оценка и управление на рисковете, свързани с безопасността на храните. Изяснена е ролята на Националната ветеринарномедицинска служба за хармонизиране на законодателството за здравето

на животните и безопасността на храните с правната основа на ЕС, необходимостта от подобряване на координацията между различните групи експерти по безопасност на храните и фуражите, професионални организации, научни организации и ветеринарните факултети при подготовката на законопроекти, тяхното обсъждане и обосновка в процеса на комитология.

Due to its geopolitical position in Southeast Europe, Bulgaria is a connecting link between the EU and the Balkans, the Black Sea region and the countries of the Middle East.

Bulgaria's accession to the European Union was one of the events of great importance in the modern history of the country. Accession had a strong impact on all areas of the economy and public life in the country. This was particularly important for the production and processing of raw milk and dairy products.

The analysis of the legislative processes and procedures related to the transposition and implementation of EU animal health control legislation in the production of raw milk and sanitary control in the production of dairy products has shown that the problems of organizational, legal, veterinary and technological aspects in control of milk and dairy products in the EU and their application (transposition) in the legislation of Bulgaria in the period before and after Bulgaria's accession to the EU are discussed, negotiated and regulated in many European and Bulgarian documents and are the subject of numerous publications of Bulgarian and European experts. However, these problems, giving only certain processes, are considered to be fragmented from each other or events and the relationship between them in the development, adoption, transposition and implementation of EU animal health control legislation in raw milk production and production of dairy products both during the preparation and for the accession of Bulgaria to the EU is not sought.

The monograph, consisted of 119 pages, aims to present all the facts related to organizational - legal, veterinary and technological aspects of legislation in the field of control of milk and dairy products in the European Union and their introduction (transposition) in the legislation of Bulgaria in the pre-accession period 1997-2007 and after the accession period from 2007 until 2015 of the country.

The monograph is compiled on the basis of a defended dissertation by the author for joining the scientific degree of Doctor. The paper analyzes and clarifies the legislative activity of the EU institutions on the basis of the principles of parallel competitive competence in the creation of EU legislative acts. A scientifically based analysis of the comitology process and the need to improve the professional training and expert competence of the Bulgarian participants in the meetings of the working groups of the Council and the Commission has been made. In addition, the basic principles and processes of the models for the establishment and operation of food safety agencies in the Member States, including Bulgaria, were developed. The structure and functions of EFSA and the Bulgarian Center for Risk Assessment in assessing and managing food safety risks have been analyzed and clarified. The role of the National Veterinary Service for harmonization of animal health and food safety legislation with the EU legal basis, the need to improve coordination between different groups of food and feed safety experts, professional organizations, scientific organizations and veterinary faculties in the preparation of bills, their discussion and justification in the comitology process.

29. Анализ на европейското и национално законодателството в сектор производство на фуражи и въздействието на новия регламент на ЕС за официален контрол върху фуражната промишленост в България, монография, Център за оценка на риска по хранителната верига, монография, 2020, София, стр.109. eISBN 978-619-7509-05-2

Костов, И.

Целта на настоящата монография е да направи анализ на европейското и национално законодателството в сектор производство на фуражи по време на предприсъединителния период на България към ЕС, след присъединяването на страната и въздействието на Регламент (ЕС) 2017/625 относно провеждането на официален контрол върху елементите на хранителната верига, в т.ч. и за провеждането на официален контрол върху фуражната промишленост в България, както и актуалното състояние на законодателството по безопасност на фуражите и храните за животни в периода на последната промяна на законодателството на ЕС по безопасност на храните и фуражите в периода 2016-2019г.

Монографията е в обем 119 страници и в нея са цитирани 125 литературни източника. Монографията представя основните принципи и процедури, които се извършват в нормотворческия процес на ЕС по отношение на фуражите и храните за животни.

Направен е научен анализ на основните принципи и процеси на моделите за създаване и функциониране на агенциите по безопасност на храните в държавите членки, в т.ч. и на България. Това дава възможност за оценка и усъвършенстване на системата за контрол на фуражите в зависимост от обществено-икономическите и стопански условия. Изяснена е ролята на НВМС за хармонизиране на ветеринарно-медицинското законодателство на Република България за контрол на фуражите с нормативно-правната уредба на ЕС. Обоснована е необходимостта от подобряване на координацията между различните групи експерти по безопасност на фуражите, браншовите организации, научни организации ветеринарномедицинските факултети при изработване на проекти на нормативни актове, тяхното обсъждане и обосновка в процеса на комитология. Анализирани са актове от законовата и подзаконова уредба, като същевременно се поставя ударение на релевантните текстове от регламентите и директивите, имащи отношение към отделните аспекти от хигиената и безопасността на фуражите, проследяемостта и наличието на забранени субстанции във фуражите. Маркирани са основни проблеми, дублиране, противоречия и пропуски между актовете от европейското и националното законодателство, с което се набелязват и необходимите насоки за усъвършенстването и актуализирането на националното законодателство във връзка с официалния контрол на фуражите и управлението на сектора храни за животни. Разработен е и анализ на необходимостта от актуализиране на действащото национално законодателство в областта на безопасността на фуражите и хранителната верига в периода на пълноправно членство 2007-2019г.

The purpose of this monograph is to analyze the European and national legislation in the feed production sector for the pre-accession period of Bulgaria to the EU, after the accession of the country and the impact of Regulation (EU) 2017/625 on the official control of the food chain elements, and in particular, for the conduct of the official control over the feed industry in Bulgaria, as well as the current state of play of the legislation on feed and feed safety in the period of the last changes of the EU legislation on food and feed safety in the period 2016-2019.

A scientific analysis of the basic principles and processes of the models for the establishment and operation of food safety agencies in the Member States incl. Bulgaria has been made. This makes it possible to evaluate and improve the feed control system depending on the socio-economic and economic conditions. The role of the National Veterinary service for harmonization of the veterinary legislation of the R Bulgaria for feed control with the legislative regulation of the EU has been clarified. The need to improve the coordination between the different groups of experts in feed safety, branch organizations, scientific organizations, veterinary faculties in drafting regulations, their discussion and justification in the comitology process is justified. Acts of the laws and regulations are analyzed, while emphasizing the relevant texts of regulations and directives related to certain aspects of feed hygiene and safety, traceability and the presence of prohibited substances in feed. The main problems, duplications, contradictions and gaps between the acts of the European and national legislation are marked, which outline the necessary guidelines for the improvement and updating of the national legislation in connection with the official control of feed and the management of the feed sector. An analysis of the need to update the current national legislation in the field of feed safety and the agrifood chain in the period of full membership 2007-2019 was elaborated.

Изготвил:

Дата: 8.10.2025

д-р Илиян Костов, д.в.м.:

